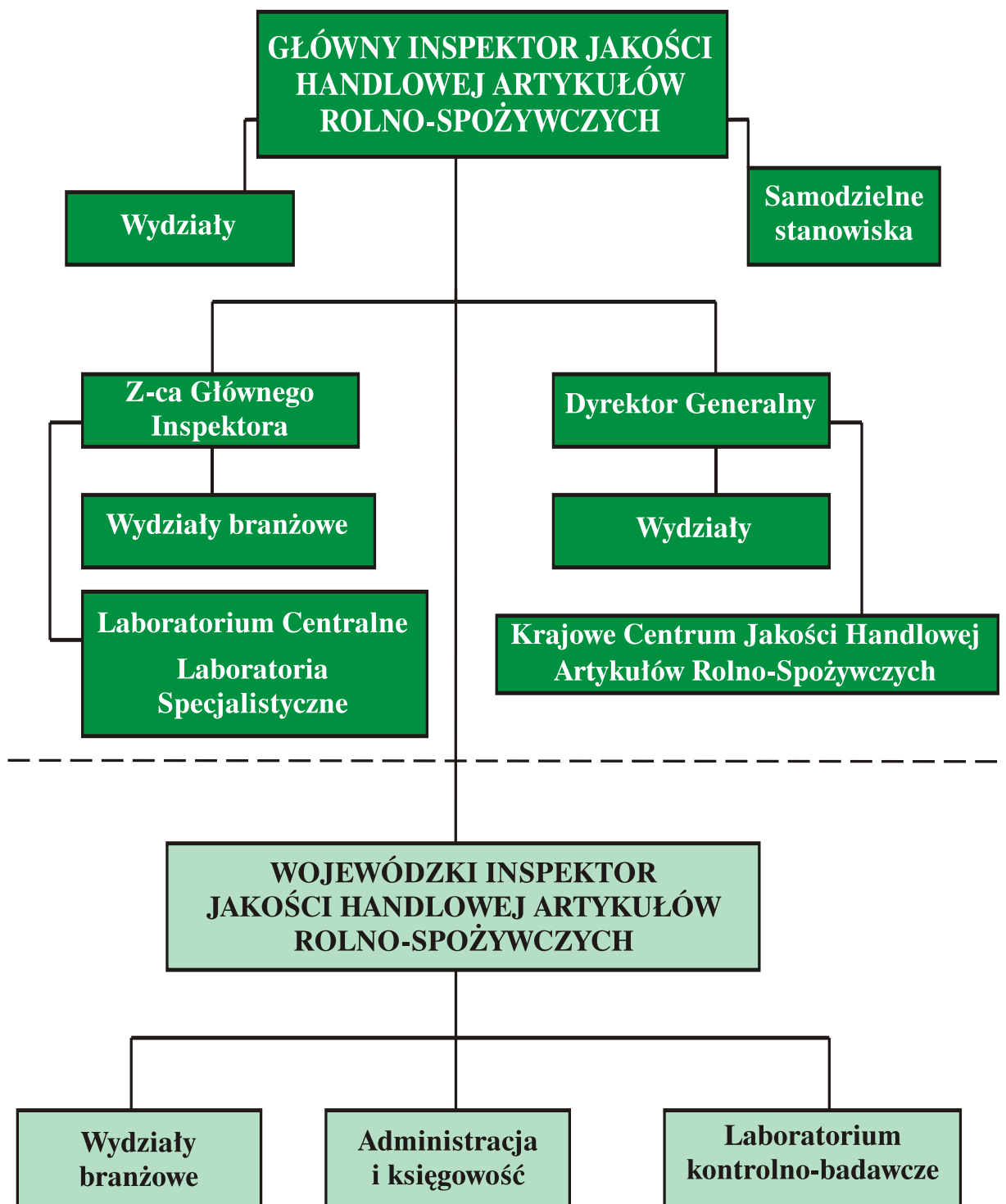

BIULETYN INFORMACYJNY

nr 1/2005

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ
ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

**SCHEMAT ORGANIZACYJNY
INSPEKCJI JAKOŚCI HANDLOWEJ
ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH**

Szanowni Państwo!

Mam przyjemność przekazać Państwu pierwszy numer Biuletynu informacyjnego Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Robię to w momencie szczególnym – w dniu wręczenia IJKARS Certyfikatu Systemu Zarządzania Jakością ISO 9001:2000, potwierdzającego wysoką jakość wykonywanych zadań, spójność stosowanych procedur oraz kompetencje pracowników. Wierzę, że to, co przez tak krótki okres funkcjonowania Inspekcji udało nam się wspólnie osiągnąć, na trwale wpisze się w wizerunek instytucji publicznych w Polsce.

Pierwszy numer Biuletynu ma charakter wyjątkowy. To wydanie wstępne, które przybliży Państwu całą naszą Instytucję oraz realizowane przez nią cele. Niestety na tych kilkudziesięciu stronach nie znajdą Państwo wszystkiego – codziennej pracy, ogromu zadań, zaangażowania ludzi i wzajemnej współpracy. Mam jednak nadzieję, że kolejne numery naszej publikacji, po które Państwo sięgną, pozwolą poznać pełnię zagadnień i tematów, którymi się zajmujemy.

Dziękuję twórcom Biuletynu, dziękuję również wszystkim, dzięki którym nasza Instytucja rozwija się i umacnia – Pracownikom oraz Przyjaciołom Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Życzę interesującej lektury,

Andrzej Czubała

*Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych*

Informacje o IJHARS

1. Podstawy działania i zadania IJHARS 3
2. Urzędowa kontrola żywności 5
3. Strategia i kierunki rozwoju IJHARS w 2005 roku. 7
4. System Zarządzania Jakością w IJHARS 13

Laboratoria

5. Laboratoria IJHARS 15

Nowe zadania IJHARS

6. Produkty regionalne i tradycyjne 16
7. Kontrola ex-post 17

Rolnictwo ekologiczne

8. Rolnictwo ekologiczne. System nadzoru. 19
9. Rolnictwo ekologiczne w Polsce w 2004 roku 21

Owoce i warzywa

10. Owoce i warzywa. System nadzoru..... 22

Rynek chmielu

11. Chmiel. System nadzoru..... 25

Wyniki kontroli

12. Wyniki kontroli (I kwartał 2005)..... 28

System EUROP

13. Klasyfikacja tusz w systemie EUROP 29

Współpraca międzynarodowa

14. Polski Sekretariat EKG/ONZ WP.7 31
15. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO 32
16. Akredytacja w rosyjskich systemach GOST R
i GOSSANEPIDNADZOR 34

Ludzie i wydarzenia

17. Kierownictwo IJHARS 35

WWW

18. Strony WWW
oraz Biuletyn Informacji Publicznej IJHARS 36

Podstawy działania i zadania IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych została utworzona na mocy ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2001 r. Nr 5 poz.44 z póź. zm.). Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.

Inspekcja powstała z połączenia dwóch jednostek kontrolnych:

- ✓ Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, realizującej zadania w zakresie kontroli skupu, przetwórstwa, składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych i środków do produkcji rolnej na rynku krajowym oraz
- ✓ Centralnego Inspektoratu Standaryzacji, który kontrolował artykuły rolno-spożywcze w obrocie z zagranicą.

Połączone potencjały kadrowe i techniczne obydwu instytucji pozwoliły na stworzenie nowoczesnej Inspekcji, korzystającej z dotychczasowego dorobku i doświadczeń, wzmocnionej oprzyrządowaniem laboratoryjnym i licznymi szkoleniami w ramach sześciu projektów PHARE.

Zadania ustawowe

Inspekcja, jako jedna ze służb urzędowej kontroli żywności w Polsce, zgodnie z ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, ma zapewnić, aby wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze spełniały wymagania w zakresie jakości handlowej, określone w przepisach krajowych i wspólnotowych oraz dodatkowe wymagania, jeśli takowe zostały zadeklarowane przez producenta. Zadania IJHARS, wymienione w art. 17 ust. 1 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, obejmują:

- nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, a w szczególności:
 - kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
 - kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
 - dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,

- powiadamianie podpunktu krajowego punktu kontaktowego w ramach sieci systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt (systemu RASFF) oraz podjętych decyzjach dotyczących niebezpiecznych artykułów rolno-spożywczych,
- kontrolę artykułów rolno-spożywczych posiadających zarejestrowane, na podstawie odrębnych przepisów, chronione oznaczenia geograficzne, oznaczenia pochodzenia albo świadectwa dla artykułów rolno-spożywczych o szczególnym charakterze oraz współpracę z jednostkami sprawującymi taką kontrolę w innych państwach,
- kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- gromadzenie i przetwarzanie informacji o sytuacji na rynkach rolnych,
- współpracę z właściwymi organami administracji rządowej w województwie, organami innych inspekcji, urzędami celnymi, Policją, jednostkami samorządu terytorialnego oraz państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa,
- współpracę z jednostkami organizacyjnymi pełniącymi funkcję agencji płatniczych w zakresie realizacji Wspólnej Polityki Rolnej,
- współpracę lub uczestnictwo w międzynarodowych organizacjach zajmujących się jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz międzynarodowym obrotem artykułami rolno-spożywczymi,
- przeprowadzanie szkoleń w zakresie przepisów i wymagań dotyczących jakości handlowej lub ustalania klas jakości handlowej oraz metod i badań artykułów rolno-spożywczych,
- współpracę z urzędowymi jednostkami kontrolnymi w innych państwach w zakresie kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, w tym wymianę informacji lub próbek artykułów rolno-spożywczych,
- wykonywanie innych zadań określonych w przepisach odrębnych.

Działania na podstawie innych ustaw

Oprócz kompetencji nałożonych ustawą o jakości handlowej artykułów rolno- spożywczych, Inspekcja realizuje zadania w oparciu o przepisy szeregu innych aktów prawnych, w tym między innymi:

- ustawę z dnia 22 stycznia 2004 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. Nr 34, poz. 292 z późniejszymi zmianami),
- ustawę z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. Nr 89, poz. 991 z późniejszymi zmianami),
- ustawę z dnia 16 listopada 2000 r. o domach składowych oraz zmianie Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego i innych ustaw (Dz. U. Nr 114, poz. 1191 z późniejszymi zmianami),
- ustawę z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku paszowego (Dz. U. Nr 223, poz. 2221),
- ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 93, poz. 898),
- ustawę z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. Nr 76, poz. 811 z późniejszymi zmianami),
- ustawę z dnia 10 lutego 2004 r. o organizacji rynku przetworów owocowych i warzywnych (Dz. U. Nr 62, poz. 572),
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o nadmiernych zapasach produktów rolnych i produktów cukrowych (Dz. U. Nr 97, poz. 964 z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad zakresu i trybu udzielania dopłat do oprocentowania kredytów na cele rolnicze (Dz. U. Nr 99, poz. 909 z późniejszymi zmianami).

Struktura organizacyjna

Zadania Inspekcji wykonują następujące organy:

- Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych;

Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

- wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

Kontrola graniczna

Z dniem 1 stycznia 2004 roku – zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 roku o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz o zmianie innych ustaw - kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych uznano za kontrolę graniczną.

Kontrola graniczna obejmuje importowane artykuły rolno-spożywcze, wskazane w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2002 roku w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej (Dz. U. Nr 230, poz. 1933, z późn. zm.). Powyższe kontrole prowadzone są na przejściach i w punktach kontroli granicznej, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których jest dokonywana kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy.

W strukturze organizacyjnej WIJHARS funkcjonuje:

- 6 oddziałów utworzonych przy WIJHARS przez wojewódzkich inspektorów, za zgodą Głównego Inspektora,
- 5 punktów kontroli granicznej oraz 21 punktów kontrolnych, działających na zlecenie telefoniczne.

W celu wzmocnienia systemu kontroli na zewnętrznej granicy UE oraz usprawnienia odpraw i wyeliminowania negatywnych zjawisk występujących na granicach, Inspekcja od 2003 roku uczestniczy w pracach Zespołu ds. Zagospodarowania Granicy Państwowej. Pracom Zespołu przewodniczy Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Urzędowa kontrola jakości

System urzędowej kontroli jakości żywności w UE oparty jest na zasadzie zapewnienia jakości produktu na wszystkich etapach jego tworzenia – „od pola do stołu” („from stable to table”). Cechą charakterystyczną tego systemu jest to, że główna odpowiedzialność za zapewnienie jakości wyrobów spoczywa na producencie. Zobowiązuje go to do wdrożenia wewnętrznych systemów jakości, które są gwarancją wysokiej klasy produktów. Instytucje kontrolne wspomagają proces zapewniania jakości oraz są odpowiedzialne za bezpieczeństwo ekonomiczne konsumentów.

Działania IJHARS obejmują przede wszystkim ochronę konsumentów i walkę z zafałszowaniami na rynku produktów żywnościowych, eliminację nieuczciwej konkurencji producenckiej oraz promocję jakości polskiej żywności poprzez propagowanie znaków i certyfikatów jakości. System kontroli żywności IJHARS zapewnia konsumentom dostęp do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych oraz zapobiega nieuczciwym praktykom rynkowym. Ułatwia on również wymianę handlową – zarówno z państwami trzecimi, jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE.

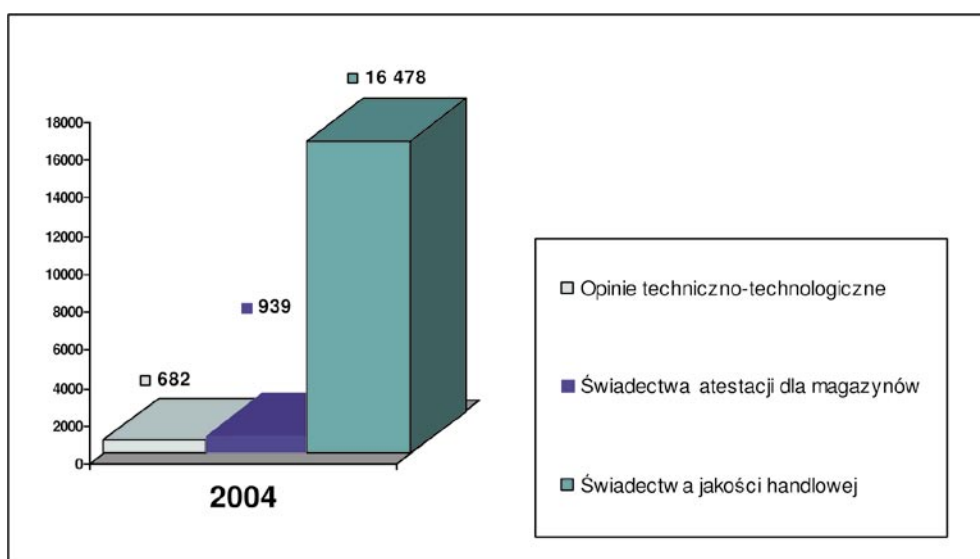
Ocena jakości handlowej

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Dokonywana jest na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Ocena polega na sprawdzeniu, czy artykuł rolno-spożywczy spełnia wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej lub deklarowane przez producenta/wprowadzającego do obrotu. Po dokonaniu oceny wojewódzki inspektor wydaje świadectwo jakości handlowej.

Kontrola jakości handlowej

Kontrola jakości handlowej w imporcie produktów jest kontrolą obowiązkową, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 czerwca 2004 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykazu*

Liczba świadectw i opinii wydanych przez IJHARS w 2004 roku

artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej. Kontrola w eksporcie ma charakter dobrowolny (z wyłączeniem rynku świeżych owoców i warzyw – *Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1148/2001; Rozporządzenie Rady (WE) Nr 2200/96*). W obrocie krajowym artykułami rolno-spożywczymi przedsiębiorca ma obowiązek zgłaszania wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej artykułów rolno – spożywczych, właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę zgłaszającego, podjęcia lub zaprzestania działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno – spożywczymi, zgodnie z *Ustawą z dnia 21 grudnia 2000r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*;

Kontroli IJHARS nie podlegają:

- artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek;
- sprzedawane przez ich producentów w gospodarstwie bezpośrednio konsumentom;
- materiał siewny roślin;

- sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu,
- oględziny artykułu rolno-spożywczego,
- pobranie próbek i wykonanie badań laboratoryjnych,
- ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- sprawdzanie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

Struktura kontroli zrealizowanych przez IJHARS w 2004 roku

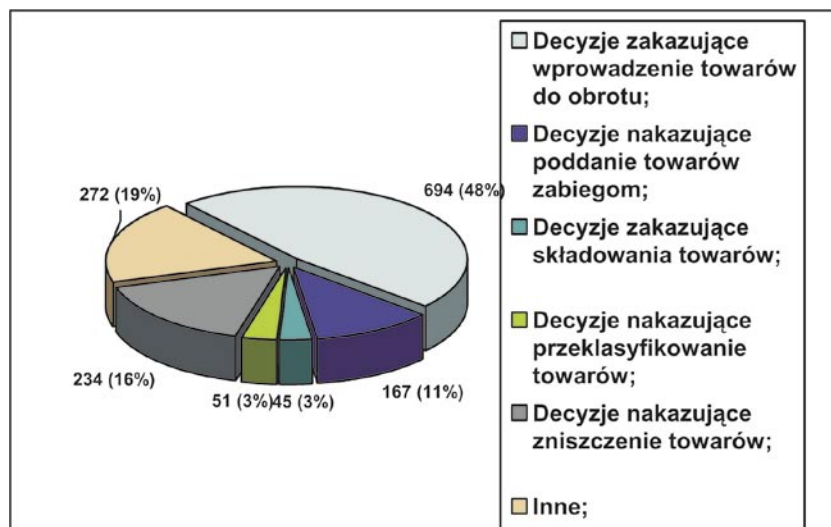
Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu tych artykułów ma na celu sprawdzenie czy:

- artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta,
- artykuły rolno-spożywcze są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej,
- ilość i jakość składowanego artykułu rolno-spożywczego są zgodne z ustalonymi warunkami składowania.

Kontrola obejmuje co najmniej jedną z następujących czynności:

- sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego, atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych oraz innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,

- zakazać wprowadzenia do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej lub wymagań w zakresie transportu lub składowania,
- nakazać poddanie artykułu określonym zabiegom,
- zakazać składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu,
- przeklasyfikować artykuł rolno-spożywczy do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej,
- nakazać zniszczenie artykułu, na koszt jego posiadacza.

Struktura decyzji wydanych przez IJHARS w 2004 roku

Strategia działań i kierunki rozwoju IJHARS w 2005 roku

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni nie tylko interesy ekonomiczne konsumentów i producentów żywności, ale uczestniczy również – jako wyspecjalizowana jednostka podległa Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi – w realizacji polityki żywnościowej kraju. Kontrole jakości handlowej produktów przeprowadzane przez IJHARS zgodnie z Ustawą z dnia 21 grudnia 2000 roku o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz innymi aktami prawa materialnego stanowią istotny element systemu gwarantowania jakości żywności wprowadzanej do obrotu oraz bezpieczeństwa ekonomicznego konsumentów i producentów.

Rok 2004 wraz z wejściem Polski do UE stanowił dla IJHARS ważny sprawdzian stanu przygotowania do wdrażania nowych regulacji oraz dostosowania do rozszerzonych standardów funkcjonowania. Zmiany w prawie żywnościowym i nowe zadania stawiane przed instytucjami urzędowej kontroli żywności w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i jakości produktów rolno-spożywczych przyczyniły się do wzrostu roli i znaczenia Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz potwierdziły jej niezbędność w systemie kontroli. Potencjał instytucjonalny i zaplecze merytoryczne IJHARS zapewniły skuteczne i sprawne wdrożenie dodatkowych regulacji wspólnotowych, między innymi w obszarze rolnictwa ekologicznego, klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, rynku świeżych owoców i warzyw, chmielu czy wina. Inspekcja – realizując zadania delegowane przez agencje płatnicze (Agencję Rynku Rolnego i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) – stała się również ważnym ogniwem w procesie uzyskiwania przez producentów dopłat w ramach I filaru Wspólnej Polityki Rolnej UE.

Kierunki i cele działań w 2005 roku

Kierunki działań IJHARS w 2005 roku mają na celu realizację strategii bezpieczeństwa i jakości żywności oraz dalszy rozwój standardów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, zgodnie z zasadami polityki rolnej, określonymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Oprócz prawodawstwa krajowego, oparte są one w znacznej mierze o wskazania prawa żywnościowego Unii Europejskiej, zawarte m.in. w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002/EC ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd Bezpieczeństwa Żywności oraz ustalającym procedury w sprawach bezpieczeństwa żywności, w którym wśród podstawowych celów prawa żywnościowego UE, istotne miejsce zajmują aspekty bezpieczeństwa ekonomicznego konsumenta. Artykuł 8 Rozporządzenia podkreśla, iż „Prawo żywnościowe ma na celu ochronę interesów konsumentów i powinno stanowić podstawę dokonywania przez konsumentów świadomego wyboru związanego ze spożywaną przez nich żywnością. Ma na celu zapobieganie oszukańczym lub podstępny praktykom, fałszowaniu żywności oraz wszelkim innym praktykom mogącym wprowadzić konsumentów w błąd”.

Dla określenia strategicznych celów działania w 2005r. szczególne znaczenie miała również konieczność przygotowania Inspekcji do wdrożenia (od 1 stycznia 2006r.) regulacji zawartych w Rozporządzeniu (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt, które wytycza kierunki rozwoju urzędowych służb kontroli żywności, harmonizacji zadań oraz współpracy przy ustanowieniu zasad zintegrowanego podejścia do nadzoru i kontroli wszystkich ogniw łańcucha żywnościowego.

Działania Inspekcji w 2005 roku, w oparciu o powyższe regulacje, obejmą przede wszystkim ochronę konsumentów i walkę z zafałszowaniami na rynku produktów żywnościowych, eliminację nieuczciwej konkurencji producenckiej oraz promocję jakości polskiej żywności poprzez propagowanie znaków i certyfikatów jakości. Kierunki zainteresowania skoncentrowane zostaną w szczególności na następujących obszarach strategicznych:

1. URZĘDOWA DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA, w tym w szczególności:

- a. kontrola jakości produktów rolnych, w celu sprawdzenia zgodności z regulacjami dotyczącymi wspólnej organizacji rynków rolnych (m.in.: świeżych owoców i warzyw; oliwy z oliwek, wina, chmielu, wołowiny i cielęciny oraz miodu);
- b. kontrola znakowania i zgodności z deklaracją producenta artykułów rolno-spożywczych, także w zakresie obecności GMO;
- c. udział w realizacji zadań związanych z kontrolą nadmiernych zapasów produktów rolnych i produktów cukrowych, nawozów oraz atestacją magazynów cukru, nasion rzepaku i ziarna zbóż;

2. WSPÓŁPRACA Z AGENCJAMI PŁATNICZYMI W OBSZARZE WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ UE (ZADANIA DELEGOWANE);

3. ZADANIA W OBSZARZE ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO;

4. ROZWÓJ WSPÓŁPRACY KRAJOWEJ I ZAGRANICZNEJ W ZAKRESIE HANDLU, BEZPIECZEŃSTWA I JAKOŚCI ŻYWNOSCI, w tym m.in.:

- a. współpraca z krajowymi instytucjami urzędowej kontroli żywności,
- b. udział w pracach krajowych i międzynarodowych organów opracowujących standardy jakości żywności i zasady handlu,
- c. działania na rzecz ułatwiania dostępu polskich artykułów rolno-spożywczych na rynek rosyjski.

Rok 2005 to również początek obowiązywania na polskim rynku regulacji w zakresie:

5. KONTROLI EX-POST,

6. OCHRONY PRODUKTÓW REGIONALNYCH I TRADYCYJNYCH,

których realizacja w całości została przekazana w kompetencje IJHARS. Zadania związane z wdrożeniem nowych ustaw i rozporządzeń oraz stworzeniem procedur kontroli i nadzoru, stanowią priorytety działań Inspekcji.

Wzrost skuteczności i efektywności kontroli oraz sprawność działań osiągnięta będzie poprzez równoległy **ROZWÓJ POTENCJAŁU** Inspekcji w zakresie:

- ✓ możliwości analitycznych laboratoriów;

- ✓ spójności procedur i dokumentacji (certyfikacja w systemie ISO 9001:2000),
- ✓ kwalifikacji i uprawnień personelu IJHARS,
- ✓ systemów informatycznych,
- ✓ komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej,
- ✓ systemu oceny i kontroli jakości oraz efektywności realizowanych zadań.

Dzięki założeniom zintegrowanego i całościowego podejścia do wykonywanych zadań, działania IJHARS w 2005 roku będą oparte o podstawowe kryteria i zasady funkcjonowania związane z analizą ryzyka, zarządzaniem nim oraz komunikowaniem i wymianą informacji. Tym samym Inspekcja na wszystkich etapach działań, dążyć będzie do procesowego ujęcia swoich zadań – kształtując właściwe zasady produkcji i obrotu artykułami rolno-spożywczymi, nie tylko poprzez działania kontrolne, związane z nadzorem, ale również współpracę, szkolenia, promowanie dobrych praktyk producenckich i wspieranie rozwiązań rozwijających standardy jakości. Celem kontroli w tym ujęciu jest nie tylko restrykcyjność działań, ale również współodpowiedzialność za całość procesów zachodzących na rynku żywności, wsparte merytorycznym i instytucjonalnym potencjałem IJHARS.

**Priorytety działań
URZĘDOWA DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA**

Swobody przepływu towarów na terytorium wspólnego rynku, obok zasady odpowiedzialności za jakość produktów, ponoszonej przez przedsiębiorców działających w obszarze żywności, nakłada na służby urzędowej kontroli obowiązek szczególnej dbałości o szczelność i spójność kontroli na wszystkich poziomach obrotu artykułami rolno-spożywczymi. Działania IJHARS w 2005 roku, oprócz regularnego i rutynowego nadzoru rynkowego na etapie produkcji rolnej, skupu, składowania, przetwarzania, transportu i obrotu hurtowego, zgodnego z Rocznym Ramowym Planem Kontroli, zakładają szybkie reagowanie i kontrole ad hoc w przypadkach podejrzeń występowania niezgodności. Otwartość informacyjna i komunikacyjna oraz rozszerzone procedury bezpośredniego reagowania pozwolą na sprawne działanie we wszystkich przypadkach skarg i wniosków przekazanych przez instytucje współpracujące, konsumentów czy przedsiębiorców.

Likwidacja barier w handlu z 24 państwami UE spowodowała przeobrażenia w kontroli granicznej prowadzonej przez IJHARS i alokację zasobów Inspekcji. Obok realizacji zadań nałożonych Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16

czerwca 2004 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej, działania IJHARS zostały zorientowane na realizację wymogów wspólnej organizacji rynków rolnych. Mechanizmy kontrolne Inspekcji obejmą w 2005 roku szerszy niż dotychczas zakres zagadnień w obszarze świeżych owoców i warzyw, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1148/2001, wina (Rozporządzenie (WE) nr 1493/1999), chmielu (Rozporządzenie Rady (WE) nr 2320/2003), oliwy z oliwek (Rozporządzenie Rady (EWG) nr 136/66), mleka (Rozporządzenie Rady (WE) 1255/99), wołowiny (Rozporządzenie Rady (WE) 1254/99) i miodu (Dyrektywa 2001/110/WE). Skuteczność i efektywność działań zostanie osiągnięta poprzez zaangażowania większej liczby inspektorów oraz środków finansowych w obszarach szczególnego zainteresowania UE i regulacji wspólnotowych, wcześniejsza analiza ryzyka pozwoli natomiast na uszczelnienie kontroli importu z państw trzecich.

W 2005 roku wśród priorytetów znajdują się również działania, odnoszące się bezpośrednio do mechanizmów obowiązujących na rynkach rolnych, nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zgodnie z Ustawą o nadmiernych zapasach produktów rolnych i produktów cukrowych, która reguluje zasady i tryb ustalania wielkości nadmiernych zapasów produktów rolnych oraz cukru, izoglukozy, fruktozy i cukru lub jego ekwiwalentu zawartego w produktach przetworzonych, IJHARS na wniosek Agencji Rynku Rolnego będzie stale przeprowadzała kontrole przedsiębiorców, którzy złożyli informacje o zapasach produktów rolnych lub produktów cukrowych, jak również przedsiębiorców, którzy nie złożyli takich informacji. IJHARS nadal realizować będzie również zadania związane z atestacją magazynów, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania dopłat do oprocentowania kredytów na cele rolnicze. Działania Inspekcji obejmą przedsiębiorców, prowadzących działalność w zakresie przechowywania skupuowanych od producentów krajowych produktów rolnych na cele przetwórstwa spożywczego lub farmaceutycznego, ubiegających się o dopłaty do oprocentowania kredytów, w odniesieniu do zbóż, rzepaku oraz cukru.

Oprócz zadań na rynkach rolnych, jedną z głównych sfer zainteresowania IJHARS w 2005 roku będzie stanowiła również prawidłowość realizacji wymagań w zakresie znakowania żywności. Jako podstawowy element prawa żywnościowego najlepiej realizuje on bowiem zasadę identyfikowalności artyku-

tów żywnościowych i ochrony konsumentów. Znakowanie produktu zawiera informacje istotne dla konsumenta ze względu na jego zdrowie, ale również możliwość swobodnego wyboru środka spożywczego i prawa do uzyskania pełnej informacji o produkcie. IJHARS, zgodnie z zadaniami zawartymi w Ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych będzie kontynuować działania mające na celu zapobieganie wprowadzaniu konsumentów w błąd co do tożsamości artykułu, jego rodzaju, właściwości, składu, ilości, trwałości, pochodzenia oraz sposobu produkcji.

Dodatkowo, w celu zapewnienia realizacji ustawowego prawa konsumentów do rzetelnej informacji o zawartości GMO w składzie danego artykułu, Inspekcja, zgodnie z dotychczasowymi działaniami, będzie podejmowała stałe kontrole zawartości GMO i zgodności znakowania w tym zakresie z deklaracją producenta – zarówno w surowcach rolnych, jak i produktach w trakcie procesu produkcyjnego i obrotu hurtowego. Zakres kontroli obejmie szczegółowe badania laboratoryjne, ukierunkowane na poszczególne rodzaje modyfikacji genetycznych.

WSPÓŁPRACA Z AGENCJAMI PŁATNICZYMI W OBSZARZE WPR UE

W związku ze znaczeniem, jakie dla rozwoju polskiego rolnictwa ma udział w mechanizmach dopłat w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE, IJHARS wśród priorytetów swoich działań stawia realizację zadań delegowanych przez agencje płatnicze (Agencję Rynku Rolnego i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).

W ramach umowy z ARR, IJHARS uczestniczy w 20 mechanizmach WPR w zakresie pobierania i analizowania próbek. Zgodnie z wprowadzonymi zmianami, w 2005 roku działania IJHARS obejmą dwa nowe mechanizmy WPR, które zostaną uzupełnione o instrukcje techniczne i procedury postępowania. Dodatkowo przeprowadzone zostaną warsztaty i szkolenia specjalistyczne dla inspektorów w zakresie realizowanych zadań.

Z uwagi na to, że skala interwencji w ramach poszczególnych mechanizmów nie jest możliwa do ścisłego oszacowania, wszystkie działania IJHARS uwzględniają konieczność aktywnej adaptacji do zmieniających się warunków funkcjonowania, poprzez stały monitoring prawa wspólnotowego oraz procesów zachodzących na rynku.

Ponadto w 2005 r. w ramach współpracy z ARiMR (Porozumienie z dnia 5 sierpnia 2004 r. o warunkach współpracy przy powierzaniu zadań w zakresie kontroli przetwórców, wstępnie uznanych grup producentów i organizacji producentów, zawarte między Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych a Agencją

Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) zostanie rozszerzony dotychczasowy zakres kontroli o trzy dodatkowe województwa tj.: mazowieckie, świętokrzyskie i śląskie. Jednocześnie w województwach, które prowadziły kontrole jakości pomidorów i przetworów z pomidorów w roku ubiegłym zwiększy się liczba zakładów zatwierdzonych przetwórców przetwarzających pomidory.

ZADANIA W OBSZARZE ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Wejście w życie nowej Ustawy o rolnictwie ekologicznym, spowodowało zmiany w systemie kontroli produktów rolnictwa ekologicznego. Od maja 2004 roku IJHARS upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej oraz kontroluje ich jakość również podczas kontroli granicznej.

W 2005 roku w pełni wdrożone zostaną także (do tej pory wprowadzane pilotażowo) nowe zasady regulujące nadzór nad jednostkami certyfikującymi, związane z czynnościami sprawdzającymi prowadzonymi przez inspektorów IJHARS bezpośrednio u producentów. Ponadto, oprócz stałych zadań związanych z ewidencją podmiotów, zajmujących się produkcją ekologiczną i udostępnianiem zainteresowanym osobom informacji, dotyczących producentów w rolnictwie ekologicznym, priorytetowym działaniem IJHARS będzie rozwój prac w ramach Grupy roboczej do spraw rolnictwa ekologicznego, której zadaniem jest podejmowanie działań na rzecz współpracy pomiędzy jednostkami certyfikującymi i IJHARS, rozwiązywanie bieżących problemów w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz promocja produkcji ekologicznej. Inspekcja wdroży również i zweryfikuje system informatyczny EKO, przygotowany w ramach projektu PHARE, który stanowić będzie nowoczesną bazę danych z zakresu rolnictwa ekologicznego.

ROZWÓJ WSPÓŁPRACY KRAJOWEJ I ZAGRANICZNEJ W ZAKRESIE HANDLU, BEZPIECZEŃSTWA I JAKOŚCI ŻYWNOSCI

Zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 882/2004 szczególnie mocny nacisk zostanie po-

łożony na usprawnienie współpracy IJHARS z innymi instytucjami urzędowej kontroli żywności. IJHARS, wśród priorytetów działań w 2005 roku, stawia przede wszystkim promocję bezstronności, wysokiej jakości i spójności kontroli urzędowych na wszystkich poziomach (artykuł 4). Inspekcja będzie inicjować powstawanie nowych procedur współpracy oraz zapewniać ich skuteczne stosowanie. Istotnym elementem wśród przedsięwzięć będzie także akcja informacyjna, dotycząca podziału odpowiedzialności i kompetencji między poszczególnymi służbami, w szczególności w związku z realizacją Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Celem wszystkich działań IJHARS jest stworzenie jasnych i przejrzystych reguł urzędowej kontroli produktów rolno-spożywczych oraz uzyskanie ustawowych kompetencji w dziedzinie kontroli całości łańcucha żywnościowego – „od pola do stołu”.

Szczególnym zakresem działań zostanie również objęta krajowa i zagraniczna współpraca, związana z rozwojem norm jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz ułatwień w handlu. IJHARS będzie aktywnie włączać swoich przedstawicieli w prace komitetów roboczych i grup doradczych, zarówno na poziomie UE, jak i innych organizacji międzynarodowych. Zasady współpracy oraz koordynacja działań w ramach prowadzonych w IJHARS sekretariatów FAO/WHO czy WP.7 EKG/ONZ będą rozwijane między innymi poprzez propagowanie i rozpowszechnienie informacji o działalności tych organizacji oraz ich znaczeniu w kreowaniu międzynarodowej polityki żywnościowej.

Odrębne działania będą podejmowane we współpracy z Federacją Rosyjską, w ramach porozumienia ułatwiającego dostęp polskich artykułów rolno-spożywczych do rynku rosyjskiego. Odnowienie akredytacji laboratoriów IJHARS w rosyjskich systemach certyfikacji GOST R i GOSSANEPIDNADZOR oraz poszerzenie zakresu współpracy stanowią główne wyzwania w polityce współpracy z rynkiem wschodnim. Planowane działania obejmują również nawiązanie kontaktów z Ukrainą, rynkiem stale zyskującym na znaczeniu dla przedsiębiorców i producentów żywności w Polsce.

Nowe obszary działań KONTROLA EX-POST

Polska, podobnie jak pozostałe państwa członkowskie jest zobowiązana na podstawie Rozporządzenia Rady (EWG) nr 4045/89 do przeprowadzenia kontroli „ex-post” płatności dokonywanych ze środków Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR), tj. głównie: płatności związanych z interwencją na wewnętrznych rynkach produktów rolnych, refundacji eksportowych oraz części funduszy przeznaczono-

nych na rozwój obszarów wiejskich. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych została wyznaczona jako jedna z instytucji przeprowadzających kontrole transakcji finansowanych z Sekcji Gwarancji EFOiGR. Głównym celem kontroli, które rozpoczyna się 1 lipca 2005 roku jest zwalczanie nadużyć związanych z płatnościami w sektorze rolnictwa. Kontrole będą przeprowadzane „ex-post”, tzn. po zakończeniu każdego roku gospodarczego EFOiGR (15 października) i obejmą przedsiębiorstwa wytypowane na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka. Kontrole będą dotyczyć przedsiębiorstw uczestniczących w mechanizmach WPR na rynku krajowym (m.in. interwencyjny zakup i sprzedaż towarów rolnych, przechowywanie zapasów, limitowanie produkcji), a ich wyniki potwierdzą, czy transakcje stanowiące część systemu finansowania, rzeczywiście zostały przeprowadzone i wykorzystane prawidłowo.

OCHRONA PRODUKTÓW REGIONALNYCH I TRADYCYJNYCH

Zgodnie z Ustawą o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych IJHARS od roku 2005 będzie realizowała zadania związane ze sprawowaniem nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi oraz kontrolą zgodności produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronione oznaczenie geograficzne, chronioną nazwę pochodzenia lub świadectwo specyficznego charakteru ze specyfikacją. Skuteczne przygotowanie do realizowania zadań wymaga wzmożonej liczby intensywnych szkoleń oraz działań pilotażowych. Dodatkowo w 2005 roku Inspekcja opracuje szczegółowe procedury postępowania przy realizowaniu kontroli i współpracy z komercyjnymi jednostkami certyfikującymi produkty, podlegające szczególnej ochronie. Aktywnie włączy się również w promowanie i rozpowszechnienie informacji o tego rodzaju produkcji.

Kierunki rozwoju instytucji

Potencjał analityczny IJHARS. W 2005 roku w Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych zostanie wdrożony ostatni etap prac, związanych z restrukturyzacją oraz optymalizacją skuteczności i efektywności pracy laboratoriów. W celu zwiększenia potencjału analitycznego i przygotowania laboratoriów do wdrożenia Rozporządzenia (WE) NR 882/2004, w 2005 roku akredytacji na zgodność z normą PN-EN ISO/IEC – 17025:2001 poddane zostaną wszystkie laboratoria, które do tej pory jej nie uzyskały. Ponadto rozwijane będą następujące działania:

- ✓ wdrażanie nowych metod badawczych, gwarantujących szeroki zakres analityczny,
- ✓ zapewnienie wiarygodności wyników poprzez uczestnictwo w badaniach międzylaboratoryjnych,
- ✓ rozwój wyspecjalizowanej kadry i warunków sprzętowych oraz lokalowych.

System Zarządzania Jakością. W roku 2005 IJHARS została poddana auditowi certyfikującemu w Systemie Zarządzania Jakością wg normy ISO 9001:2000. Po uzyskaniu certyfikatu na zgodność z wymaganiami normy, wojewódzkie inspektoraty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych podejmą dalsze prace zmierzające do poszerzenia swoich systemów zarządzania jakością o wymagania normy PN-EN 45004, przeznaczonej dla jednostek kontrolnych, której uzyskanie umożliwi IJHARS, jako pierwszej polskiej służbie kontroli, oficjalne notyfikowanie w Komisji Europejskiej.

Rozwój zasobów ludzkich. Równolegle do wprowadzania systemu zarządzania jakością, w 2005 roku w dalszym ciągu wdrażana będzie nowa polityka zarządzania zasobami ludzkimi. Podnoszenie profesjonalizmu działań, obok funkcjonujących już w IJHARS systemów szkoleń (Studium dla Kandydatów na Członków Korpusu Służby Cywilnej oraz systemu wewnętrznych szkoleń i egzaminów kompetencyjnych dla inspektorów bezpośrednio zaangażowanych w kontrole), będzie rozwijane poprzez dodatkowe szkolenia językowe oraz merytoryczne dla wszystkich pracowników IJHARS. Inspektorzy zostaną wyposażeni w specjalnie przygotowane i opracowane manuały z informacjami i instrukcjami ujednolicającymi przeprowadzanie kontroli. Uzupełnieniem tych działań będzie wdrożenie systemu rekrutacyjnego promującego u nowych pracowników znajomość języków obcych, zdolności do szybkiego rozwoju i multidyscyplinarność.

System informatyczny. Dążenia do wzmocnienia skuteczności i efektywności realizowanych zadań w 2005 roku, obejmą również modernizację zasobów informatycznych IJHARS. Celem integracji i rozwoju systemów jest przygotowanie jednolitej struktury informatycznej, obejmującej wszystkie jednostki IJHARS – zarówno inspektoraty, jak i laboratoria – oraz wszystkie zadania z zakresu gromadzenia informacji, tj.:

- ✓ bazę danych producentów i wielkości produkcji chmielu,
- ✓ rejestr przedsiębiorców zgłaszających do wojewódzkich inspektoratów działalność gospodarczą w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno-spożywczymi „Kontrahenci”,
- ✓ ewidencję producentów i przetwórców w rolnictwie ekologicznym „EKO”,

- ✓ bazę danych o handlowcach, rodzaju prowadzonej działalności oraz ilości owoców i warzyw wprowadzonych do obrotu,
- ✓ bazę danych kontroli granicznej „GRANICA”,
- ✓ bazę danych kontroli wewnętrznej „SPRAWOZDAWCZOŚĆ”.

Zintegrowanie systemów umożliwi nie tylko stały monitoring, wymianę i przetwarzanie posiadanych danych o podmiotach i prowadzonej przez nich działalności, ale również przyczyni się do sprawnego typowania kontroli w obszarach szczególnego ryzyka.

Nowa strategia zarządzania informacją i serwis WWW. W 2004r. w Inspekcji zostały wdrożone nowe rozwiązania z zakresu komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej instytucji. Wdrożona strategia zarządzania informacją, będzie rozwijana także w roku 2005, co pozwoli na dalsze usprawnienie przepływu informacji oraz łatwiejsze i bardziej przejrzyste relacje z otoczeniem. Priorytetem działań w tym obszarze będzie rozwój kontaktów z mediami i poszerzenie współpracy zmierzającej do propagowania informacji istotnych dla konsumentów i przedsiębiorców (wyników kontroli, praw i obowiązków, zadań IJHARS). Równocześnie, w oparciu o stale aktualizowane i poszerzane informacje, rozwijana będzie strona internetowa Inspekcji (www.ijhars.gov.pl). Specjalny system internetowych stron „wewnętrznych” wraz ze zintegrowanym systemem informatycznym oraz jednolitością procedur, zgodną z Systemem Zarządzania Jakością, stworzą ramy bezpośredniej i szybkiej współpracy między wszystkimi pracownikami IJHARS, zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym. Procesom usprawnienia komunikacji służyć będzie również biuletyn informacyjny, który będzie nie tylko narzędziem informowania o działaniach Inspekcji, ale również forum wymiany doświadczeń i dyskusji na temat zadań, niezbędnych zmian i istotnych uwarunkowaniach działań IJHARS.

Ocena efektywności działań. W 2004 roku przy Głównym Inspektorze JHARS został powołany zespół doradców, złożony z zewnętrznych specjalistów z dziedziny ekonomii i prawa. Celem działań zespołu jest opracowanie narzędzi umożliwiających nowoczesną i obiektywną ocenę pracy poszczególnych Wojewódzkich Inspektoratów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz komórek organizacyjnych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Kryteria oceny zostaną wdrożone w 2005 roku, obejmując swoim zasięgiem m.in. „rentowność”

wykorzystania posiadanych środków budżetowych, stopień inwestycji w zasoby ludzkie Inspekcji oraz wykorzystanie posiadanych zasobów materialnych i niematerialnych. Ich zastosowanie pozwoli na usprawnienie procesów zarządzania na poziomie całej instytucji. Prowadzona w tym kontekście analiza uwarunkowań działania Inspekcji oraz jej mocnych i słabych stron będzie podstawą do wyznaczenia celów niezbędnych do osiągnięcia pełnej sprawności działań i skuteczności oddziaływania na rynek żywności i jakość produktów.

Wszystkie działania IJHARS w 2005 roku mają na celu długofalowe oddziaływanie na jakość i kształt rynku żywności w kraju, zgodnie z zasadami strategii rozwoju realizowanej w tym obszarze przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Oprócz walki z zafałszowaniami i nieuczciwą konkurencją, Inspekcja aktywnie włączy się we wszelkie działania zmierzające do pełniejszej i skuteczniejszej ochrony konsumentów przed nieprawidłowościami w produkcji i przetwórstwie artykułów rolno-spożywczych. Szczególny nacisk zostanie położony również na wsparcie rzetelnych praktyk producenckich oraz promowanie żywności o najlepszej jakości. W tym celu IJHARS wśród podstawowych zadań stawia sobie również współpracę z agencjami płatniczymi przy realizacji zasad Wspólnej Polityki Rolnej UE.

Całość realizowanych zadań oparta zostanie o ściśle procedury współpracy z innymi instytucjami obszaru urzędowej kontroli żywności, zarówno w kraju, jak i za granicą, tak, by mogła być zapewniona wysoka jakość, skuteczność i szczelność kontroli na wszystkich poziomach produkcji i obrotu żywności. Zmiany w zasadach planowania, centralizacja i ujednoczenie procedur kontroli w skali kraju i UE będzie priorytetem działań w 2005 roku, tak, by przygotować Inspekcję do wdrożenia zasad zawartych w Rozporządzeniu (WE) nr 882/2004. Wraz z tymi zadaniami będzie rozwijana również współpraca z instytucjami opracowującymi standardy handlu i jakości artykułów rolno-spożywczych.

Równocześnie wzmocniony zostanie potencjał Inspekcji, przede wszystkim w obszarze zasobów ludzkich. Pojawiające się nowe zadania wymagają bowiem ciągłego doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji, a w związku z umiędzynarodowieniem obszarów prawa żywnościowego – również znajomości języków obcych. Wraz z działaniami w tym obszarze, rozwinięty zostanie potencjał instytucjonalny IJHARS, między innymi poprzez program restrukturyzacji laboratoriów oraz System Zarządzania Jakością

System Zarządzania Jakością w IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jako pierwsza Instytucja w kraju o tak złożonej strukturze organizacyjnej wdrożyła system zarządzania jakością zgodny ze światowym standardem ISO 9001:2000, a następnie została poddana auditowi certyfikującemu, w wyniku którego otrzyma Certyfikat Systemu Jakości potwierdzający spełnienie wymagań w/w normy.

Cele systemu

Celem wprowadzanego systemu jakości, zawartym w polityce jakości IJHARS, jest „osiągnięcie i utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań, zgodnie z obowiązującym prawem i pełną odpowiedzialnością, utrwalenie dobrego wizerunku członków korpusu służby cywilnej oraz spełnienie oczekiwań przedsiębiorców i konsumentów w stopniu uniemożliwiającym podważenie wiarygodności i rzetelności wykonywanych prac”.

Prace przygotowawcze

Prace nad przygotowaniem dokumentacji systemu zarządzania jakością dla Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych zostały rozpoczęte w lipcu 2004 roku. Koordynatorem tych prac był Pełnomocnik Głównego Inspektora ds. Systemu Zarządzania Jakością. Zostały one poprzedzone szeregiem spotkań i warsztatów szkoleniowych zorganizowanych przez GIJHARS dla przedstawicieli wojewódzkich inspektoratów – późniejszych Pełnomocników ds. jakości. Przeszkoleni Pełnomocnicy zostali podzieleni na dwie grupy robocze, których spotkania odbywały się w Poznaniu i Warszawie. Taki podział umożliwił przede wszystkim sprawniejszą organizację pracy, zapewnienie jednolitości i spójności przygotowywanej dokumentacji, możliwość skupienia się na problemach jednostki oraz integrację wojewódzkich inspektoratów.

W I etapie pracy zostały zidentyfikowane i zweryfikowane procesy główne oraz pomocnicze i wspomagające, które zachodzą w IJHARS, które opisano w formie procedur i instrukcji. W każdym z województw wdrożono 21 procedur systemu zarządzania jakością.

W GIJHARS w Warszawie odbywały się indywidualne spotkania z poszczególnymi wydziałami, w efekcie których przygotowano i wdrożono 32 procedury i 1 instrukcję systemu zarządzania jakością. Aby tworzenie

dokumentacji systemu zarządzania jakością było efektywniejsze, Pełnomocnik Głównego Inspektora ds. SZJ przyjął następujący model, który następnie zastosowano w poszczególnych wojewódzkich inspektoratach:

- wyznaczenie jednego z pracownika z grupy roboczej do nadzorowania wdrożenia procedury,
- zidentyfikowanie wymagań normy przez pracownika i określenie komórek organizacyjnych, które procedura docelowo obejmie swoim działaniem,
- organizacja spotkań kierowników tych komórek celem ustalenia aktualnego przebiegu procesu i zidentyfikowania niezgodności z wymaganiami normy,
- stworzenie wersji roboczej procedury wraz z propozycjami usunięcia niezgodności celem opiniowania,
- akceptacja procedury przez Pełnomocnika i zatwierdzenie przez Najwyższe Kierownictwo.

Taki sposób tworzenia procedur zapewnił przede wszystkim:

- spełnienie wymagań normy,
- uniknięcie kolizji z innymi procedurami,
- objęcie całego obszaru i likwidację niezgodności,
- wyjaśnienie wszelkich niejasności przed wdrożeniem,
- obiektywne stworzenie procedury, bez przerzucania kompetencji czy odpowiedzialności, jak to może mieć miejsce, gdy tylko jeden z zainteresowanych uczestniczy w tworzeniu procedury,
- jednolitość i spójność formy i treści procedury z innymi dokumentami.

Księga Jakości

Kolejnym krokiem było napisanie projektu Księgi Jakości. Księga Jakości była pisana jako ostatni dokument systemu jakości, dzięki czemu uniknęliśmy poprawek w trakcie opisywania procedur. Istnieją trzy podejścia do pisania księgi jakości: wewnętrzne, zewnętrzne oraz mieszane. W IJHARS zostało przyjęte podejście zewnętrzne, które polega na stworzeniu Księgi Jakości, zawierającej tylko informacje jawne i może być przekazywana klientom jako informacja o działalności instytucji.

Przygotowując się do napisania księgi, zespół roboczy powołany do tego zadania:

- przeanalizował politykę jakości,
- zebrał cele systemu jakości,
- zebrał listę procedur,
- określił format, strukturę oraz wygląd dokumentu,
- wybrał elementy systemu, które muszą być opisane w systemie jakości,
- zebrał dokumenty opisujące system jakości,
- zidentyfikował poprzez kontakt z pracownikami aktualne działania związane z jakością.

Zadbano o to by przygotowana Księga Jakości zawierała wszystkie niezbędne elementy, tj. opisywała system jakości, zawierała politykę jakości i wykaz procedur, określała, jaka norma jest stosowana oraz jakie są wyłączenia, wyjaśniała jak zostaną spełnione wymagania.

Księga jakości zawiera stronę wstępną, na której znajdują się podpisy osób sprawdzających i zatwierdzających dokument, numer i datę wydania, opis sposobu inicjacji i wprowadzania zmian. Kolejną część Księgi zawiera przedstawienie organizacji, wyjaśnienie charakteru i rodzaju działalności oraz krótką historię wraz z posiadanym doświadczeniem. Ta część związana jest z kolejną – strukturą organizacyjną, która oprócz schematu opisuje stanowiska i komórki mające wpływ na jakość wraz z określeniem ich odpowiedzialności. Znaczna część Księgi Jakości poświęcona jest opisowi elementów systemu jakości, a więc w jaki sposób każde z wymagań systemu jakości jest spełniane oraz w jaki sposób elementy systemu będą monitorowane i nadzorowane. Przedstawiając wymagania przyjęta została struktura normy.

Po napisaniu Księgi, została ona zweryfikowana, czy wszystkie potrzebne dokumenty zostały dołączone, sprawdzona została jej kompletność, odpowiedniość.

Wdrożenie systemu

Pierwsze wydania dokumentacji systemu zarządzania jakością zostały wprowadzone jako obowiązujące w GIJHARS i WIJHARS w okresie wrzesień-listopad 2004 roku. W okresie od listopada 2004 r. do lutego 2005 r. dokumentacja systemu zarządzania jakością została poddana weryfikacji poprzez przeprowadzone audyty wewnętrzne, w wyniku których wdrożono działania korygujące, a następnie cały system oceniono podczas przeglądu zarządzania.

Znaczenie systemu

Przestrzeganie zasad zarządzania jakością przynosi nie tylko bezpośrednie korzyści, związane z bezpośrednim zarządzaniem organizacją, ale umożliwia również właściwe podejście do kosztów i zagrożeń (ryzyka) jest narzędziem umożliwiającym osiągnięcie określonych celów, a więc realizację przyjętej wizji, misji i strategii.

System zarządzania jakością pozwala na odpowiednie podejście do całej działalności Inspekcji, ma również wpływ na elastyczne i szybkie reakcje na zjawiska rynkowe, efekty ekonomiczne, koncentrowanie się na procesach, które najszybciej prowadzą do pożądanego wyniku, doskonalenie metod organizacyjnych, motywacje personelu i jego utożsamianie się z celami Inspekcji, a także wzbudzanie zaufania zainteresowanych stron do efektywności funkcjonowania Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Anna Szpakowska

*Pełnomocnik Głównego Inspektora
ds. Systemu Zarządzania Jakością*

Laboratoria IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych dysponuje 16 laboratoriami, z których 8 (Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz Laboratoria Specjalistyczne w Białymstoku, Białej Podlaskiej, Gdyni, Kielcach, Lublinie, Szczecinie i Warszawie) podlega bezpośrednio Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, a pozostałe (w Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, Łodzi, Olsztynie, Rzeszowie, Wrocławiu i Zielonej Górze) - wojewódzkim inspektorom JHARS.

Struktura laboratoriów

Struktura Laboratoriów Specjalistycznych opiera się na podziale na pracownie:

- analiz klasycznych,
- analiz instrumentalnych

dotyczy to laboratorium w: Białej Podlaskiej, Białymstoku, Kielcach, Lublinie, Szczecinie, Warszawie i Gdyni.

Laboratorium w Gdyni posiada oprócz w/w pracownie:

- mikrobiologiczną,
- sensoryczną.

Centralne Laboratorium w Poznaniu w swojej strukturze ma następujące pracownie:

- płodów rolnych,
- soków i wyrobów alkoholowych,
- mikrobiologiczną.

W laboratoriach wojewódzkich inspektoratów nie istnieje podział na pracownie. Laboratoria te głównie wykonują badania z wykorzystaniem metod klasycznych.

Zakres prowadzonych badań

Laboratoria Głównego Inspektoratu prowadzą badania jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w szerokim zakresie oznaczeń parametrów analitycznych, w tym:

- Laboratorium Centralne w Poznaniu oraz Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni akredytowane są zgodnie z normą EN-PN-ISO/IEC 17025 przez PCA oraz w rosyjskich systemach certyfikacji – GOST R i GOSSANEPIDNA-DZOR; podkreślenia wymaga fakt, iż są to jedyne urzędowe laboratoria w kraju działające w obszarze urzędowej kontroli żywności, posiadające akredytację w rosyjskich systemach certyfikacji; zakres akredytacji tych laboratoriów obej-

muje szereg metodyk z wykorzystaniem technik klasycznych i instrumentalnych oraz metodyk mikrobiologicznych,

- Laboratorium w Gdyni jako jedyne w Polsce uzyskało akredytację w zakresie badań sensorycznych artykułów rolno-spożywczych, w tym kawy i herbaty,
- Centralne Laboratorium w Poznaniu posiada wyspecjalizowaną pracownię soków i wyrobów alkoholowych, a badania tych artykułów przeprowadzane są z wykorzystaniem metodyk akredytowanych,
- Laboratorium w Warszawie specjalizuje się w badaniach środków produkcji i produktów rolnictwa ekologicznego w szerokim zakresie analiz, obejmującym również badanie obecności organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO),
- Laboratoria w Poznaniu, Gdyni, Białymstoku i Kielcach - w związku z realizacją zadań delegowanych przez Agencję Rynku Rolnego - wdrożyły metodyki badań mleka i przetworów mlecznych zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Komisji Europejskiej Nr 213/2001.

Laboratoria wojewódzkich inspektoratów JHARS wykonują badania jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w zakresie podstawowym. Laboratorium w Krakowie uzyskało w 2004 roku akredytację, natomiast Laboratorium w Rzeszowie – złożyło wnioszek o akredytację. Działania związane z wdrożeniem systemu zarządzania jakością i uzyskaniem akredytacji prowadzą również pozostałe laboratoria WIJHARS.

Potwierdzeniem rzetelności uzyskiwanych analiz przez laboratoria Inspekcji jest ich udział w badaniach międzylaboratoryjnych, zarówno krajowych jak i zagranicznych.

Laboratorium IJHARS w Krakowie

Produkty regionalne i tradycyjne

Zgodnie z Ustawą o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych IJHARS od roku 2005 będzie realizowała zadania związane ze sprawowaniem nadzoru nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi oraz kontrolą zgodności produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronione oznaczenie geograficzne, chronioną nazwę pochodzenia lub świadectwo specyficznego charakteru ze specyfikacją.

Produkty regionalne i tradycyjne

Polityka jakości żywności prowadzona przez Unię Europejską ma na celu zmianę struktury produkowanych wyrobów rolno-spożywczych. Ograniczeniu ilości wytwarzanych produktów towarzyszy silny nacisk na poprawę ich jakości. Odzwierciedleniem tego kierunku polityki były m.in. nowe akty prawne, które pozwalały rejestrować i chronić unikalne smakołyki o określonym pochodzeniu geograficznym lub wytworzone tradycyjną metodą. Produkty, które charakteryzowały się szczególnymi właściwościami i cechami wynikającymi z ich pochodzenia mogły uzyskać potwierdzenie swej wyjątkowości. Ich nazwy są rejestrowane jako Chronione Nazwy Pochodzenia lub Chronione Oznaczenia Geograficzne. Produkty noszące te oznaczenia są nazywane potocznie produktami regionalnymi. Produkty o specyficznym charakterze, które jednak nie posiadają związku z regionem mogą także być wyróżniane i rejestrowane. Należy jednak pamiętać, iż specyfika tych produktów powinna wynikać z tradycyjnej metody produkcji. Nazwy tych specjalistów mogą zostać zarejestrowane i uzyskać statut Nazwy Specyficznego Charakteru.

„**Nazwa Pochodzenia**” - oznacza nazwę regionu, konkretnego miejsca lub w wyjątkowych przypadkach kraju, używaną do opisu produktu rolnego lub środka spożywczego:

- pochodzącego z tego regionu, konkretnego miejsca lub kraju, oraz
- którego jakość lub cechy charakterystyczne są głównie lub wyłącznie związane z tym szczególnym otoczeniem geograficznym i właściwymi dla niego czynnikami naturalnymi oraz ludzkimi i produkcja którego, przetwarzanie i przygotowywanie odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym.

„**Oznaczenie Geograficzne**” oznacza nazwę regionu, konkretnego miejsca lub w wyjątkowych przypadkach nazwę kraju, używaną do opisu produktu rolnego lub środka spożywczego:

- pochodzącego z tego regionu, konkretnego miejsca lub kraju, i
- posiadającego specyficzną jakość, cieszącą się uznaniem i posiadające inne cechy przypisywane temu pochodzeniu geograficznemu oraz którego produkcja i/lub przetwarzanie, i/lub produkcja odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym.

„Nazwa Specyficznego Charakteru” musi:

- być sama w sobie specyficzna,
- lub wyrażać specyficzny charakter produktu rolnego lub środka spożywczego.

„Specyficzny charakter” oznacza cechę lub zespół cech, które w sposób klarowny odróżniają produkt rolny lub środek spożywczy od podobnych im produktów lub należących do tej samej kategorii.

Jakub Jasiński

*Naczelnik Wydziału Oznaczeń Geograficznych i Promocji
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi*

Kontrola ex-post

W związku z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, Polska podjęła się wykonania zobowiązań wynikających z prawa UE nałożonego na państwa członkowskie, warunkującego korzystanie ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej w ramach realizacji mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej.

Polska jest zobowiązana podobnie jak pozostałe państwa członkowskie do przeprowadzenia na podstawie Rozporządzenia Rady (EWG) nr 4045/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. kontroli „ex-post” płatności dokonywanych ze środków Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR), tj. głównie: płatności związanych z interwencją na wewnętrznych rynkach produktów rolnych, refundacji eksportowych oraz części funduszy przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.

W związku z powyższym, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHAR-S) została wyznaczona jako jedna z instytucji przeprowadzających kontrole transakcji finansowanych z SG EFOiGR.

Główne cele

Głównym celem zadań wykonywanych na podstawie Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 4045/89 jest zwalczanie nadużyć związanych z płatnościami w sektorze rolnictwa. Kontrole są przeprowadzane „ex-post”, tzn. po zakończeniu każdego roku gospodarczego EFOiGR (15 października) i obejmują przedsiębiorstwa wytypowane na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka.

Główne akty prawne dotyczące kontroli „ex-post”:

1. Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 4045/89 z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Sekcję Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej i uchylające .
2. Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 595/91 z dnia 4 marca 1991 r. dotyczące nieprawidłowości i odzyskiwania kwot niesłusznie wypłaconych w związku z finansowaniem wspólnej polityki rolnej oraz organizacji systemu informacyjnego w tej dziedzinie i uchylające rozporządzenie (EWG) 283/71.

Zgodnie z poczynionymi ustaleniami, IJHAR-S obejmie kontrolą przedsiębiorstwa uczestniczące w mechanizmach WPR na rynku krajowym (m.in. interwencyjny zakup i sprzedaż towarów rolnych, przechowywanie zapasów, limitowanie produkcji). Wyniki przedmiotowej kontroli mają potwierdzić, czy transakcje stanowiące część systemu finansowania, rzeczywiście zostały przeprowadzone i wykorzystane prawidłowo.

Instytucje zaangażowane w przeprowadzanie kontroli „ex-post” W myśl postanowień art. 11 RR Nr 4045/89 za weryfikację płatności realizowanych z SG EFOGR odpowiada Służba Specjalna w Ministerstwie Finansów – Biuro Międzynarodowych Relacji Skarbowych, które jest odpowiedzialne za kontakty z Unią Europejską, zatwierdzanie projektów rocznych programów kontroli oraz rocznych raportów, a także za koordynację i monitorowanie całego procesu kontroli.

Za nadzór i koordynację przeprowadzanych przez IJHAR-S kontroli „ex-post” odpowiadać będzie Biuro Inspekcji Wydatków Interwencyjnych w MRiRW na podstawie Porozumienia pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Głównym Inspektorem Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Przygotowanie IJHAR-S do realizacji zadań dotyczących kontroli „ex-post”

W związku z tym, że IJHAR-S wykonywać będzie kontrole beneficjentów otrzymujących za pośrednictwem agencji płatniczych (Agencja Rynku Rolnego i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) środki z SG EFGiOR podjęte zostały działania natury legislacyjno-organizacyjnej, w celu:

- ✓ ustawowego umocowania inspektorów IJHAR-S do przeprowadzania kontroli na podstawie RR 4045/89;
- ✓ wyodrębnienia w strukturze Głównego Inspektoratu JHAR-S Wydziału Zwalczania Nadużyć, tj. jednostki która min. będzie realizować zadania kontrolne, dotyczące płatności objętych systemem finansowania z SG EFOiGR.

Zakres i cel kontroli

Kontrole przeprowadzane przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych - Wydział Zwalczania Nadużyć, dotyczyć będą dokumentów handlowych przedsiębiorstw. Obowiązkiem podmiotów kontrolowanych będzie dostarczenie służbom kontrolnym dokumentów handlowych, tj.: rejestrów handlowych, ksiąg rachunkowych, wyciągów bankowych, wewnętrznych dokumentów inwentaryzacyjnych, zapisów dotyczących produkcji i jakości, faktur zakupów i sprzedaży i informacji dodatkowych, związanych z przeprowadzanymi transakcjami.

Uprawnieniem służb kontrolnych będzie także możliwość żądania od podmiotów kontrolowanych, aby dokumenty handlowe wymagane do kontroli, zostały udostępnione w miejscu i czasie ustalonym przez kontrolujących. Odnosi się to do sytuacji, gdy całość lub część tych dokumentów znajduje się w obrębie przedsiębiorstwa w tej samej grupie handlowej, spółce lub stowarzyszeniu przedsiębiorstw zarządzanych w sposób jednolity z kontrolowanym przedsiębiorstwem, bez względu na to, czy zlokalizowane są w obrębie, czy poza terytorium wspólnotowym. Przedsiębiorca zgodnie z art. 4 RR Nr 4045/89 zobowiązany jest do przechowywania dokumentów handlowych przez okres co najmniej 3 lat zaczynający się od końca roku, w którym zostały sporządzone. W przypadku Polski okres ten wynosi 5 lat od końca roku, w którym wystąpiła kontrolowana transakcja.

W ramach postanowień art. 7 RR Nr 4045/89, w przypadku niemożliwości wydania wyniku kontroli, kontrolujący będą mogli zwrócić się o przeprowadzenie kontroli do innych służb kontrolnych w innym Państwie Człon-

kowskim Unii Europejskiej.

Ponadto informacje zebrane w ramach kontroli przez służby kontrolne są chronione tajemnicą służbową i nie będą mogły być ujawnione osobom nie upoważnionym.

Tak więc, ogólnym celem kontroli „ex-post” przeprowadzanych przez IJHAR-S na podstawie RR Nr 4045/89 jest formułowanie opinii, czy domniemanie ryzyka (właściwego dla zestawu transakcji, przedsiębiorstwa i działań rynkowych) okazuje się prawdziwe lub fałszywe przez odniesienie do właściwych, wiarygodnych i niezależnych dowodów.

Ponadto kontrole przeprowadzane przez IJHAR-S stanowiąc będą źródło informacji o tym:

- czy informacje finansowe dostarczone przez przedsiębiorstwo są aktualne;
- czy informacja o charakterze produktu wskazana przez przedsiębiorstwo jest aktualna;
- czy ilość produktu deklarowana przez przedsiębiorstwo jest prawidłowa;
- czy deklarowane przeznaczenie i / lub końcowe użycie produktu jest prawidłowe;
- czy wypełnione są wszystkie inne zobowiązania, którym podporządkowana jest prawidłowość transakcji (np. zapłata ceny minimalnej producentom).

Renata Szemraj

*Naczelnik Wydziału Zwalczania Nadużyć
Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych*

Rolnictwo ekologiczne

Zasadniczym celem sprawowanego przez IJHARS nadzoru jest zagwarantowanie konsumentom, że wprowadzone do obrotu produkty oznaczone jako pochodzące z rolnictwa ekologicznego zostały rzeczywiście wyprodukowane zgodnie ze wspólnotowymi przepisami obowiązującymi w zakresie ekologicznej produkcji żywności. W ramach realizacji tego zadania IJHARS sprawdza zarówno skuteczność procedur, którymi posługują się jednostki certyfikujące w ramach kontroli i certyfikacji jak również rzetelność i obiektywność samych czynności kontrolnych u producentów wykonywanych przez inspektorów jednostek certyfikujących.

PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym aktem prawnym określającym zadania, właściwość organów i jednostek organizacyjnych w zakresie rolnictwa ekologicznego w Polsce jest Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym - tzw. ustawa kompetencyjna (Dz. U. Nr 93 poz. 898).

Szczegółowe wymagania dotyczące prowadzenia działalności w rolnictwie ekologicznym regulują przepisy prawa wspólnotowego:

- rozporządzenie Rady nr 2092/91/EWG z dnia 24 czerwca 1991 r. w sprawie produkcji ekologicznej produktów rolnych oraz znakowania produktów rolnych i środków spożywczych (Dz. Urz. WE L 198),
- rozporządzenie Komisji nr 94/92/EWG z dnia 14 stycznia 1992 r. ustanawiające szczegółowe zasady wprowadzenia w życie uzgodnień dotyczących przywozu z państw trzecich przewidzianych w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. WE L 011, 17.01.1992 r.),
- rozporządzenie Komisji nr 1788/2001/WE z dnia 7 września 2001 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania przepisów dotyczących świadectwa kontroli w odniesieniu do przywozu z państw trzecich, na podstawie art. 11 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. WE L 243),
- rozporządzenie Komisji nr 1452/2003/WE z dnia 14 sierpnia 2003 r. utrzymujące odstępstwo przewidziane w art. 6 ust. 3 lit. a rozporządzenia Rady (EWG) nr 2092/91 w odniesieniu do niektórych gatunków nasion i roślinnego materiału rozmnożeni-

wego oraz ustanawiającym zasady proceduralne i kryteria dotyczące tego odstępstwa (Dz. Urz. WE L 206).

WYMAGANIA ZAPEWNIAJĄCE JAKOŚĆ PRODUKTÓW ROLNICTWA EKOLOGICZNEGO

Jakość produktów rolnictwa ekologicznego gwarantują konsumentom określone w rozporządzeniu Rady nr 2092/91/EWG poniżej omówione zasady prowadzenia działalności w rolnictwie ekologicznym.

1. Prowadzenie produkcji metodami ekologicznymi

Rozporządzenie ma zastosowanie do nieprzetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych, przetworzonych produktów pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego przeznaczonych do bezpośredniej konsumpcji oraz pasz, które wytworzone zostały poprzez zastosowanie metody produkcji ekologicznej i zostały w związku z tym poddane kontroli.

2. Znakowanie, reklamowanie oraz wspólnotowe logo rolnictwa ekologicznego

Rozporządzenie Rady 2092/91 określa następujące zasady znakowania i reklamowania produktów ekologicznych. Znakowanie i reklama odnoszą się nie do samego produktu, lecz wskazują na metodę produkcji. W języku polskim wyrazem określającym metodę produkcji zgodną z wymaganiami rozporządzenia Rady 2092/91 jest słowo „ekologiczne”.

Wspólnotowe logo rolnictwa ekologicznego zostało wprowadzone w UE w 2000 r. aby zapewnić konsumentom wyczerpującą informację przez ułatwienie rozpoznawania produktów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego wyprodukowanych metodami ekologicznymi. Logo rolnictwa ekologicznego zamieszczone jest na etykiecie dobrowolnie.

3. System kontroli

W celu zagwarantowania wiarygodności sektora rolnictwa ekologicznego rozporządzenie Rady 2092/91 ustanawia zasady kontroli, którym obligatoryjnie podlegają producujący, przetwarzający i importujący produkty rolnictwa ekologicznego z państw trzecich.

Na system kontroli składają się następujące elementy:

- zgłoszenie działalności w rolnictwie ekologicznym do właściwego organu państwa członkowskiego;
- wyznaczony organ kontroli i/lub zatwierdzone, prywatne jednostki kontrolne, które spełniają wymagania normy EN 45011

(lub ISO 65); w przypadku kontroli dokonywanej przez prywatne podmioty obligatoryjnie musi być wskazany organ nadzoru.

W Polsce kontroli dokonują upoważnione przez ministra właściwego do spraw rolnictwa jednostki certyfikujące, będące podmiotami prywatnymi. Funkcje organu nadzoru pełni Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno - Spożywczych;

- środki kontroli mające zastosowanie do:
 - producentów (zasady identyfikacji, monitoringu, przechowywania dokumentacji),
 - przetwórców i paczkujących (zasady identyfikacji, monitoringu, przechowywania dokumentacji i magazynowania),
 - sankcji za niespełnianie wymagań wspólnotowych,
 - zasad transportu,

4. Warunki importu

Zasady importu na teren Wspólnoty Europejskiej reguluje rozporządzenie Komisji nr 94/92/EWG. Mają one na celu zapewnienie wiarygodności rynku produktów ekologicznych oraz zagwarantowanie uczciwych warunków konkurencji między producentami WE i państw trzecich.

Produkty importowane z państw trzecich mogą w znakowaniu odwoływać się do produkcji metodami ekologicznymi i swobodnie znajdować się w obrocie na terytorium Wspólnoty Europejskiej jeśli w państwach tych istnieje system kontroli równoważny do systemu wspólnotowego.

Produkty rolnictwa ekologicznego importowane z państw trzecich niewymienionych na liście KE muszą być poddane procedurze dopuszczenia. W Polsce organem upoważniającym do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego jest Główny Inspektor JHARS.

ORGANY I JEDNOSTKI KONTROLNE

Ustawa o rolnictwie ekologicznym wskazuje wymienione poniżej organy i jednostki organizacyjne kompetentnymi w zakresie rolnictwa ekologicznego w Polsce.

- minister właściwy do spraw rolnictwa:
 - upoważnia jednostki certyfikujące, akredytowane w zakresie rolnictwa ekologicznego, zgodnie z Polską Normą PN-EN 45011 do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających, że płody rolne oraz produkty z nich powstałe zostały wyprodukowane lub przetworzone zgodnie z rozporządzeniem Rady 2092/9;

- Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych:

sprawuje nadzór nad upoważnionymi jednostkami certyfikującymi oraz przyjmuje zgłoszenia działalności w rolnictwie ekologicznym;

- upoważnione jednostki certyfikujące:
 - przeprowadzają kontrole oraz wydają i cofają certyfikaty zgodności w zakresie:

- produkcji rolnej oraz pozyskiwania dziko rosnących roślin lub ich części,
- przetwórstwa produktów rolnictwa ekologicznego,
- wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego z zagranicy;

W Polsce działa obecnie sześć upoważnionych przez ministra właściwego ds. rolnictwa jednostek certyfikujących (ich wykaz można znaleźć na stronach www.ijhars.gov.pl).

ZADANIA IJHARS

Na podstawie art. 3 ust. 2. ustawy o rolnictwie ekologicznym Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych realizuje następujące zadania:

1. sprawuje nadzór nad upoważnionymi przez ministra właściwego do spraw rolnictwa jednostkami certyfikującymi, w ramach którego Główny Inspektor:

- dokonuje kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych i kwalifikacji pracowników oraz dokonuje sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli producentów,
- przekazuje upoważnionym jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- przeprowadza analizy danych dostarczanych przez upoważnione jednostki certyfikujące;

Dla zapewnienia skuteczności nadzoru Główny Inspektor może dokonywać sprawdzenia u producentów prawidłowości kontroli wykonanych przez upoważnione jednostki certyfikujące oraz żądać od upoważnionych jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem;

2. przyjmuje zgłoszenia producentów podejmujących działalność w rolnictwie ekologicznym na formularzu Zgłoszenia działalności w rolnictwie ekologicznym,

3. upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego pochodzących z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,

4. dokonuje kontroli produktów rolnictwa ekologicznego pochodzących z państw trzecich,
5. gromadzi i przechowuje informacje o producentach w zakresie rolnictwa ekologicznego oraz udostępnia je zainteresowanym podmiotom.

Piotr Modliński

*Kierownik Sekcji ds. rolnictwa ekologicznego
Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-
-Spożywczych*

Rolnictwo ekologiczne w Polsce w 2004 roku

Na podstawie danych przekazanych do Głównego Inspektoratu JHARS przez upoważnione jednostki certyfikujące szacuje się, że w 2004 r. w systemie kontroli i certyfikacji zarejestrowanych było ogółem 3 760 gospodarstw rolnych (o 63,2 % więcej niż w roku 2003) oraz 55 przetwórnictwa (o 150 % więcej w porównaniu z 2003 r.).

Powierzchnia gospodarstw

Powierzchnia ogółem gospodarstw z certyfikatem i będących w trakcie przestawiania produkcji konwencjonalnej na produkcję metodami ekologicznymi skontrolowanych w 2004 r. wynosi ogółem 104 932,2 ha (w porównaniu z 2003 r. wzrost powierzchni gospodarstw o 58,3 %), w tym powierzchnia użytków rolnych wynosi 82 730,2 ha (wzrost o 60,3 % w stosunku do roku ubiegłego).

Najwięcej gospodarstw, które poddano kontroli jednostek certyfikujących w 2004 r. znajduje się na terenie województw: małopolskiego (697), świętokrzyskiego (547), podkarpackiego (430) i lubelskiego (393)

Największa powierzchnia zajmowana przez gospodarstwa z certyfikatem i będące w trakcie przestawiania produkcji znajdowała się na terenie województw: zachodnio-pomorskiego (15 541,2 ha), podkarpackiego (15 067,2 ha) oraz warmińsko-mazurskiego (12 798 ha). Powierzchnia gospodarstw w wymienionych 3 województwach stanowiła 41,3 % ogólnej powierzchni zajmowanej przez gospodarstwa na terenie wszystkich województw.

Województwo	Liczba zarejestrowanych gospodarstw		Powierzchnia /w ha/		Liczba przetwórnictwa
	z certyfikatem	w okresie przestawiania	ogółem	użytków rolnych	
Dolnośląskie	89	108	10 431,6	8 789,1	2
Kujawsko-pomorskie	58	31	1 930,0	1 719,1	6
Lubelskie	210	183	7 024,1	5 705,6	8
Lubuskie	18	48	2 567,0	2 297,7	0
Łódzkie	33	38	1 495,3	1 195,4	4
Małopolskie	231	466	9 988,9	7 626,4	2
Mazowieckie	191	243	8 043,9	6 075,0	8
Opolskie	16	10	581,6	446,7	1
Podkarpackie	193	237	15 067,2	10 711,4	3
Podlaskie	90	117	4 876,8	3 863,3	3
Pomorskie	31	35	2 175,3	1 781,3	0
Śląskie	27	20	584,2	486,6	2
Świętokrzyskie	302	245	5 874,9	4 994,6	3
Warmińsko-mazurskie	91	153	12 798,0	9 496,6	3
Wielkopolskie	33	37	5 952,2	4 815,9	4
Zachodnio-pomorskie	70	106	15 541,2	12 724,8	6
Razem	1 683	2 077	104 932,2	82 730,2	55

Podstawy prawne kontroli jakości świeżych owoców i warzyw

Kontrola jakości handlowej świeżych owoców i warzyw objętych wspólnotowymi normami jakości handlowej.

Podstawą kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw objętych wspólnotowymi normami jakości handlowej są przepisy Rozporządzenia Rady (WE) Nr 2200/96 z dnia 28 października 1996 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw w Unii Europejskiej.

Tryb przeprowadzania kontroli jakości świeżych owoców i warzyw szczegółowo reguluje Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1148/2001 w sprawie kontroli zgodności świeżych owoców i warzyw z obowiązującymi normami.

W prawie krajowym kwestie związane z organizacją rynku owoców i warzyw oraz przeprowadzaniem kontroli jakości handlowej na podstawie przepisów wspólnotowych, zostały określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynku owoców i warzyw, rynku chmielu, tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. Nr 223, poz. 2221).

Banany

Banany nie są objęte wspólną organizacją rynku owoców i warzyw. Organizację rynku bananów reguluje Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 404/93 z dnia 13 lutego 1993 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku bananów. Kontroli jakości handlowej podlegają tylko banany zielone na etapie ich importu na teren Wspólnoty. Wymagania jakościowe dla bananów są określone w Rozporządzeniu Komisji (EWG) Nr 2257/94.

Kontrola jakości handlowej świeżych owoców i warzyw nie objętych wspólnotowymi normami jakości handlowej.

W świetle obowiązujących przepisów prawnych świeże owoce i warzywa nie objęte wspólnotowymi normami jakości handlowej podlegają kontroli jakości handlowej na podstawie ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 5 z 2001 roku poz. 44) oraz aktów wykonawczych do ustawy.

Zgodnie z art. 4 przedmiotowej ustawy wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze, w tym również owoce i warzywa, powinny spełniać wymagania w zakresie jakości handlowej jeżeli w przepisach o jakości handlowej zostały określone takie wymagania oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych produktów.

W związku z powyższym owoce i warzywa nie objęte wspólnotowymi normami w zakresie jakości handlowej, powinny spełniać wymagania jakości handlowej deklarowanej przez producenta. Deklaracją wiążącą producenta może być np. przywołana w dokumentach przewozowych norma EKG/ONZ¹, atest jakościowy lub inny dokument normalizacyjny. W warunkach krajowych deklaracją może być także Polska Norma o ile producent powoła się na nią.

W świetle przepisów ustawy, zostało zdefiniowane także pojęcie producenta, którym w przypadku owoców i warzyw nie jest wyłącznie ten kto uprawia owoce i warzywa ale ten kto produkuje, paczkuje lub wprowadza je do obrotu, zatem może być to hurtownik, sprzedawca detaliczny, importer, eksporter itd.

Pobieranie próbek świeżych owoców i warzyw

Pobierania próbek świeżych owoców i warzyw dokonuje się zgodnie z rozporządzeniem MRiRW z dnia 7 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 59, poz. 526, z późn. zm.)

Zgodnie z art. 3 Rozporządzenia Rady (WE) Nr 2200/96, owoce i warzywa wyszczególnione w załączniku nr 1 do tego rozporządzenia, na które obowiązują wspólnotowe normy, na każdym etapie obrotu handlowego na terenie Wspólnoty, muszą odpowiadać wymaganiom jakościowym oraz wymaganiom w zakresie znakowania, pakowania, prezentacji, określonym w odrębnych rozporządzeniach, które te rozporządzenia uwzględniają normy zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG/ONZ).

Owoce i warzywa, które mają być dostarczane konsumentom w stanie świeżym objęte normami jakości handlowej: Arbuz, Awokado, Bakłażan, Brukselka, Brzoskwinie i nektarynki, Cebula, Cukinie, Cykoria, Czerśnie, Czosnek, Fasola, Groch niełuskany, Jabłka i gruszki, Kalafior, Kapusta, Karczochy, Kiwi, Marchew, Melony, Migdały, Morele, Ogórki, Sliwki, Orzechy laskowe, Orzechy włoskie, Owoce cytrusowe, Papryka słodka, Pomidory, Pory, Sałata i endywia, Seler, Szparagi, Szpinak, Truskawki, Winogrona stołowe, Pieczarki.

Inne produkty, o których mowa w artykule 1 Rozp. 2200/96 kiedy są pakowane w opakowania detaliczne o masie netto równej lub mniejszej niż 3 kg, łącznie z przynajmniej jednym z produktów wymienionych w załączniku 1 do rozp. 2200/96

Za jakość wprowadzanych do obrotu owoców i warzyw odpowiedzialny jest ich dysponent, a więc bezpośrednio producent lub handlowiec dysponujący w danej chwili produktem.

W Rozporządzeniu Rady Nr 2200/96 określono przypadki, w których Państwa Członkowskie mogą zwolnić handlowca z wymagań przestrzegania norm jakości handlowej, ustanowionych na owoce i warzywa.

Aktualnie w prawodawstwie krajowym nie ma przepisów, na podstawie których polscy producenci zwolnieni byłiby z obowiązku przestrzegania norm jakości handlowej, zgodnie z możliwościami przewidzianymi w prawodawstwie unijnym.

Zatem owoce i warzywa przywożone oraz wywożone poza obszar Wspólnoty z i do krajów trzecich muszą być poddawane kontroli na zgodność z wymaganiami ustanowionych norm.

ZNAKOWANIE ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW OBJĘTYCH WSPÓLNOTOWYMI NORMAMI JAKOŚCI

Ogólne wymagania dotyczące znakowania opakowań

Szczegółowe informacje zawarte w normach jakości handlowej muszą być przedstawione czytelnie w widocznym miejscu na jednej bocznej części opakowania lub wydrukowane, w sposób trwały bezpośrednio na opakowaniu lub na etykiecie, która stanowi integralną część lub jest trwale przymocowana do opakowania.

Normy dla poszczególnych gatunków owoców i warzyw określają jakie informacje są wymagane na opakowaniach. Wspólne dla wszystkich gatunków są następujące informacje:

- nazwa i adres pakującego i/lub wysyłającego,
- nazwa produktu, jeśli zawartość opakowa-

- nia nie jest widoczna z zewnątrz,
- kraj pochodzenia,
- klasa jakości.

Podawanie informacji dotyczących **nazwy odmiany lub typu handlowego, wielkości, masy netto, liczby sztuk i innych** jest uzależnione od wymagań normy i specyfikacji danego gatunku owocu lub warzywa.

Znakowanie opakowań detalicznych zawierających mieszanki owoców i warzyw

Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 48/2003 opakowania detaliczne świeżych owoców i warzyw o masie netto równej 3 kg lub mniejszej mogą zawierać mieszanki różnych rodzajów świeżych owoców i warzyw pod warunkiem, że:

- produkty są jednakowej jakości, a każdy z nich odpowiada normom jakości handlowej,
- opakowania są odpowiednio oznakowane,
- mieszanka nie wprowadza w błąd konsumenta.

Produkty składające się na mieszankę, muszą być tej samej klasy handlowej (klasa I, Klasa II lub Klasa Ekstra, jeśli ona występuje, dla każdego produktu w mieszance).

Jeśli mieszanka zawiera owoce i warzywa nie objęte Wspólnotowymi normami jakości handlowej, produkty takie muszą być sklasyfikowane również w tej samej klasie.

Oznakowanie opakowań detalicznych z mieszankami owoców i warzyw i/lub opakowań je zawierających powinno zawierać przynajmniej:

- nazwę i adres lub urzędowo ustanowiony lub zaakceptowany kod firmowy. Jednakże w przypadku kiedy kod firmowy jest użyty, odnośnik „pakujący i/lub wysyłający” (lub odpowiedni skrót) muszą być zaznaczone w ścisłym powiązaniu z kodem firmowym;
- nazwę każdego produktu/typu produktu zawartego w opakowaniu;
- nazwę odmiany lub typu handlowego dla każdego produktu zawartego w opakowaniu, dla których wymagają tego poszczególne normy Wspólnotowe dla pojedynczych produktów;
- kraj pochodzenia dla każdego produktu obok jego nazwy;
- klasę.

Dla owoców i warzyw objętych Wspólnotowymi normami handlowymi informacje te powinny zastąpić informacje określone w poszczególnych normach.

Znakowanie owoców i warzyw przeznaczonych do przetwórstwa

Należy pamiętać, że owoce i warzywa przeznaczone do przetwórstwa nie podlegają normom jakości handlowej czyli nie muszą być znakowane w sposób określony w tych normach. Jednak opakowania takich produktów muszą być wyraźnie oznakowane słowami „**przeznaczone do przetwórstwa**” lub odpowiednikiem takiego sformułowania.

W przypadku produktów wysyłanych luzem, bezpośrednio ładowanych do środka transportu, sformułowanie to powinno się znaleźć w dokumencie towarzyszącym produktom lub umieszczonym w widocznym miejscu wewnątrz środka transportu.

ZNAKOWANIE OWOCÓW I WARZYW NIE OBJĘTYCH WSPÓLNOTOWYMI NORMAMI JAKOŚCI HANDLOWEJ

Owoce i warzywa objęte wspólnotowymi wymaganiami jakości handlowej określonymi w rozporządzeniach, należy znakować zgodnie z przepisami krajowymi tj.: ustawą o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie znakowania środków spożywczych i dozwolonych substancji dodatkowych (Dz. U. Nr 220 poz. 1856, z późn. zm.), które zawiera szczegółowe wymagania w zakresie znakowania środków spożywczych, w tym również owoców i warzyw.

METODY KONTROLI JAKOŚCI HANDLOWEJ OWOCÓW I WARZYW OBJĘTYCH WSPÓLNOTOWYMI NORMAMI JAKOŚCI HANDLOWEJ

Metody przeprowadzania kontroli zgodności świeżych owoców i warzyw objętych wspólnotowymi normami jakości handlowej określone są w załączniku IV do Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1148/2001. Przytoczone w tym załączniku metody są oparte na wymaganiach zawartych w wytycznych dotyczących kontroli świeżych owoców i warzyw przyjętych przez Grupę Roboczą ds. standaryzacji produktów nietrwałych i rozwoju jakości działającą w ramach Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ.

POSTĘPOWANIE Z OWOCAMI I WARZYWAMI PRZEZNACZONYMI DO PRZETWÓRSTWA

Dla celów realizacji postanowień rozporządzenia 1148/2001, produktami przeznaczonymi do przetworzenia są świeże owoce i warzywa objęte standardami jakości handlowej, które wysyła się do zakładów przetwórczych, gdzie prze-

tworza się je na produkty klasyfikowane w innej pozycji nomenklatury scalonej (CN) niż początkowy świeży produkt. Świeże owoce i warzywa przeznaczone do przetworzenia nie muszą jednak odpowiadać wymaganiom wspólnotowych norm jakości handlowej, a jedynie być odpowiednio oznakowane. Zakłady przetwórcze mogą ustalić swoje własne wymagania jakościowe.

Właściwe organy kontrolne są zobowiązane do wystawienia świadectwa o przeznaczeniu do przetwórstwa, dla produktów przeznaczonych na eksport do krajów trzecich oraz dla produktów importowanych do Wspólnoty, jeśli tego typu produkty są przeznaczone do przetworzenia i dlatego, na mocy artykułu 3(3)(a) Rozporządzenia Rady (WE) Nr 2200/96, nie muszą spełniać wymogu zgodności z normami jakości handlowej.

WYMAGANIA JAKOŚCIOWE DLA ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW ZAWARTE WE WSPÓLNOTOWYCH NORMACH JAKOŚCI HANDLOWEJ

Wymagania jakościowe określone w normach jakości handlowej obowiązują na wszystkich etapach obrotu. Na etapach innych niż wysyłka produktów dopuszczalna jest niewielka utrata świeżości i jędrności w stosunku do wymagań normy. Produkty klasy I i II mogą ponadto wykazywać niewielkie pogorszenie jakości wynikające z biologicznego rozwoju tych produktów lub z ich większej czy mniejszej skłonności do psucia się.

Elementy wspólnotowych norm jakości handlowej

Wszystkie wspólnotowe normy jakości handlowej dla poszczególnych owoców i warzyw skonstruowane są w ten sam sposób i zawierają te same elementy:

- określenie produktu,
- wymagania dotyczące jakości,
- wymagania dotyczące wielkości,
- wymagania dotyczące tolerancji,
- wymagania dotyczące prezentacji,
- wymagania a dotyczące znakowania.

Pomocne strony internetowe

<http://www.cie.gov.pl>
<http://www.minrol.gov.pl>
<http://www.ukie.gov.pl>
<http://www.europa.eu.int/eurlex>
<http://www.unece.org/trade/agr/standard>

Magdalena Wantuch

*Wydział Kontroli Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Środków Produkcji
Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych*

Certyfikacja chmielu i produktów chmielowych

Podstawy wspólnej organizacji rynku chmielu zostały określone w Unii Europejskiej w 1971 r. przepisami Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1696/71 z dnia 26 lipca 1971 r. dotyczącego wspólnej organizacji rynku chmielu ostatnio zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 2320/2003 z dnia 17 grudnia 2003 r.

Mechanizmy rynkowe obejmują ewidencję plantacji chmielu, certyfikację chmielu i wytworzonych z niego produktów chmielowych, zasady handlu z krajami trzecimi, rejestrację umów sprzedaży chmielu i jego cen oraz system subwencji.

Procedury związane z certyfikacją chmielu w krajach Unii Europejskiej regulują następujące akty prawne:

- ❖ rozporządzenie Rady (EWG) nr 1784/77 z dnia 19 lipca 1977 r. dotyczące systemu certyfikacji chmielu (zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1323/96 z dnia 26 czerwca 1996 r.),
- ❖ rozporządzenie Komisji (EWG) nr 890/78 z dnia 28 kwietnia 1978 r. ustanawiające szczegółowe zasady certyfikacji chmielu (zmienione rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1021/95 z dnia 5 maja 1995 r.),
- ❖ rozporządzenie Komisji (EWG) nr 776/73 z dnia 20 marca 1973 r. w sprawie rejestracji umów i przekazywania danych odnoszących się do chmielu (zmienione rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 1516/77 z dnia 6 lipca 1977 r.),
- ❖ rozporządzenie Komisji (EWG) nr 3076/78 z dnia 21 grudnia 1978 r. w sprawie importu chmielu z państw trzecich (zmienione rozporządzeniem Komisji (EWG) nr 2918/93 z dnia 22 października 1993 r.).

Proces integracji Polski z Unią Europejską związany jest z obowiązkiem implementacji *acquis communautaire* do prawa krajowego, dlatego też mechanizmy związane ze wspólnotową organizacją rynku chmielu zostały przeniesione do polskiego systemu prawnego.

Organizację rynku chmielu w Polsce regulują następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego (Dz. U. Nr 223, poz. 2221 z późn. zm.),

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia rejonów uprawy chmielu (Dz. U. Nr 75, poz. 707),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 kwietnia 2004 r. w sprawie wniosku o wydanie certyfikatu na chmiel nieprzygotowany i deklaracji dołączonej do chmielu nieprzygotowanego zgłoszonego do certyfikatu (Dz. U. Nr 75, poz. 708).

Organizacja rynku chmielu obejmuje cztery podstawowe mechanizmy:

- warunki wprowadzania do obrotu chmielu i produktów chmielowych,
- rejonizację upraw chmielu,
- ewidencję plantacji chmielu,
- ewidencję umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego chmielu.

Warunki wprowadzania do obrotu

Zgodnie z przepisami do obrotu można jedynie wprowadzać chmiel certyfikowany i wytworzone z niego produkty chmielowe, na które wydano certyfikat oraz chmiel lub produkty chmielowe pochodzące z importu, na które w kraju pochodzenia wydano świadectwo równoważności.

Certyfikacji nie podlegają ziomeryzowane produkty chmielowe oraz chmiel lub produkty chmielowe w małych opakowaniach przeznaczone do sprzedaży osobom fizycznym na ich własny użytek.

Certyfikacja chmielu i produktów chmielowych obejmuje:

- zgłoszenie plantacji chmielu do ewidencji prowadzonej przez wojewódzkiego inspektora jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- kontrolę jednolitości odmianowej plantacji chmielu,
- pakowanie, ważenie, pobieranie próbek do badań laboratoryjnych oraz zabezpieczanie opakowań chmielu i produktów chmielowych,
- znakowanie opakowań chmielu i produktów chmielowych,
- wydanie certyfikatu na chmiel albo produkt chmielowy.

Zadania związane z certyfikacją chmielu i produktów chmielowych na mocy ww. ustawy realizuje w całości Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno- Spożywczych.

W oparciu o przepisy prawa krajowego, Inspekcja została upoważniona do wydawania certyfikatów na chmiel i produkty chmielowe, prowadzenia ewidencji plantacji chmielu, prowadzenia ewidencji umów kontraktacji, dostaw i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego chmielu.

Ponadto, w zakresie określonym przepisami Unii Europejskiej:

I. Główny Inspektor

- przeprowadza kontrole przestrzegania procedur certyfikacji chmielu i produktów chmielowych,
- wydaje decyzje w sprawie zatwierdzenia ośrodków certyfikacji,
- wyznacza wojewódzkie inspektoraty JHARS jako ośrodki certyfikacji, w przypadku certyfikacji chmielu w gospodarstwie,
- nadaje numery identyfikacyjne ośrodkom certyfikacji,
- prowadzi ewidencję świadectw równoważności na chmiel i produkty chmielowe pochodzące z importu,
- przekazuje do Komisji Europejskiej i Ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych informacje m.in. o:
 - ośrodkach certyfikacji i nadanych im numerach identyfikacyjnych,
 - nazwach i adresach jednostek certyfikujących,
 - ilości i wynikach przeprowadzonych w ciągu roku kalendarzowego kontroli przestrzegania procedur certyfikacji chmielu i produktów chmielowych,
 - stosowanej metodzie kontroli wilgotności względnej chmielu,
 - ilości chmielu dostarczonego w roku kalendarzowym oraz średniej cenie za 50 kg chmielu,
 - średnim koszcie drugiego przygotowania 50 kg chmielu. (Przedsiębiorca - ośrodek certyfikacji - przekazuje informacje Głównemu Inspektorowi do 31 grudnia roku zbioru).
 - ilości chmielu, która jest w roku kalendarzowym przedmiotem umów kontraktacji, oraz średniej cenie za 50 kg chmielu,
 - średnich kosztach przygoto-

wania, składowania i sprzedaży 50 kg chmielu ponoszonych przez grupę producentów. Grupa producentów przekazuje informacje Głównemu Inspektorowi do 31 grudnia roku zbioru.

Informacje przekazywane do Brukseli będą wykorzystane w kreowaniu polityki WPR w zakresie rynku chmielu.

II. Wojewódzki Inspektor

- wydaje certyfikat na chmiel lub produkt chmielowy,
- pobiera próbki chmielu lub produktu chmielowego do badań analitycznych w laboratoriach,
- prowadzi ewidencję:
 - umów kontraktacji oraz umów potwierdzających przeniesienie własności chmielu, zawartych pomiędzy producentem chmielu lub grupą producentów a nabywcą chmielu,
 - ilości chmielu dostarczonego przez producentów chmielu lub grupę producentów chmielu do nabywcy chmielu,
 - chmielu zebranego z plantacji należących do browarów i zużytego przez te browary w stanie świeżym lub po przetworzeniu,
 - ilości wyprodukowanych i sprzedanych zizomeryzowanych produktów chmielowych,
- **sprawuje nadzór nad:**
 - zamkniętym obiegiem operacji przygotowania lub przetwarzania chmielu,
 - sporządzaniem dokumentów potwierdzających ilość chmielu lub produktów chmielowych poddanych procesowi obróbki i ilość wytworzonych produktów chmielowych,
 - mieszaniem chmielu,
 - przepakowywaniem chmielu lub produktów chmielowych, na które został wydany certyfikat,
 - oznaczaniem i pieczętowaniem opakowań chmielu przygotowanego lub produktów chmielowych, na które wydaje się certyfikat,
- wydaje dokumenty na chmiel przygotowany lub produkty chmielowe wytwarzane na zlecenie browaru i zużyte przez ten browar na własne potrzeby,
- przeprowadza kontrole spełnienia przez chmiel lub produkt chmielowy importowany minimalnych wymagań jakościowych,

Realizacja zadań związanych z certyfikacją chmielu i produktów chmielowych:

1) Wydanie certyfikatu na chmiel, następuje w przypadku, gdy chmiel spełnia minimalne wymagania jakościowe, określone w rozporządzeniu UE 890/78. Poza tym musi pochodzić z rejonów uprawy chmielu określonych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa. Wojewódzki Inspektor JHARS wydaje odrębny certyfikat dla każdej odmiany chmielu.

Certyfikaty na chmiel wydaje się do dnia 31 marca roku następującego po roku zbioru. W przypadku wystąpienia poważnych trudności ze zbytem chmielu, termin ten może zostać przedłużony przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, do dnia 31 lipca roku następującego po roku zbiorów, na wniosek producenta.

W celu otrzymania certyfikatu na chmiel producent zobowiązany jest do:

- zgłoszenia plantacji do ewidencji do dnia 31 maja roku zbioru, (wzór zgłoszenia w wjrhars),
- złożenia wniosku o wydanie certyfikatu na chmiel nieprzygotowany oraz deklaracji dołączonej do chmielu nieprzygotowanego (wzór wniosku i deklaracji w wjrhars).

2) Ewidencja umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży oraz ilości wydanego chmielu.

Przepisy ustawy zobowiązują producenta chmielu lub grupę producentów do przekazywania wojewódzkiemu inspektorowi jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych kopii umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży, zawartych pomiędzy producentem chmielu lub grupą producentów a nabywcą.

Kopie wieloletnich umów kontraktacji należy przekazywać w terminie miesiąca od dnia zawarcia umowy, a kopie pozostałych umów lub innych dokumentów potwierdzających przeniesienie własności oraz wydanie chmielu przekazywane są po wydaniu chmielu nabywcy, nie później jednak niż do dnia 31 stycznia każdego roku.

3) Certyfikacja produktów chmielowych

Certyfikat na produkt chmielowy, z wyjątkiem produktu zizomeryzowanego, wydaje się, jeżeli produkt chmielowy został wytworzony z chmielu lub produktu chmielowego, na który wydano certyfikat, w procesie obróbki nadzorowanym przez inspektora z wojewódzkiego JHARS, oraz gdy zawartość alfa kwasów w produkcie chmielowym jest nie mniejsza

niż w składnikach, z których został wytworzony.

W celu otrzymania certyfikatu na produkt chmielowy przedsiębiorca wytwarzający produkty chmielowe zobowiązany jest do złożenia do wojewódzkiego inspektora JHARS wniosku o sprawowanie nadzoru nad wytwarzaniem w procesie obróbki produktów chmielowych (wzór wniosku w wjrhars). Do wytworzenia produktów chmielowych dopuszcza się mieszanie certyfikowanego chmielu pochodzącego z tego samego roku zbioru, ale różnych rejonów uprawy i różnych odmian chmielu albo wytworzonych z niego produktów chmielowych.

Opakowanie produktu chmielowego jest zamykane pod nadzorem inspektora sprawującego nadzór i przez niego plombowane. Każde opakowanie certyfikowanego produktu chmielowego jest oznakowane w formie nadruku lub wytłoczenia na opakowaniu.

4) Przepakowywanie chmielu i produktów chmielowych

Przepakowywanie i mieszanie chmielu albo produktów chmielowych, na które został wydany certyfikat albo świadectwo równoważności może się odbywać jedynie pod nadzorem inspektora z wojewódzkiego inspektoratu, po uprzednim złożeniu wniosku o nadzór (wzór wniosku w wjrhars).

Po przepakowaniu, w certyfikacie albo świadectwie równoważności wpisuje się informację o zmianie opakowania, a w przypadku przepakowywania chmielu albo produktu chmielowego, z jednoczesnym podziałem na mniejsze partie, do każdej z nich dołącza się kopię certyfikatu albo świadectwa równoważności, w której zostały uaktualnione informacje o masie netto oraz numerze opakowania.

Szczegółowych informacji, wszystkim zainteresowanym uczestnikom rynku, udzielają wojewódzkie inspektoraty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Antoni Świdorski

*Wydział Kontroli Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Środków Produkcji
Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych*

Wyniki kontroli (I kwartał 2005 roku)

Jakość handlowa wyrobów winiarskich

Wojewódzkie inspektoraty JHARS w: Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu i Warszawie w okresie od 1 do 28 lutego 2005 roku przeprowadziły kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w 12 zakładach produkcyjnych i 14 hurtowniach.

Do najistotniejszych nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli należą:

- brak zgłoszenia działalności gospodarczej do właściwych, wojewódzkich inspektoratów JHARS w 46,2 % skontrolowanych,
- brak opracowanego w formie pisemnej systemu wewnętrznej kontroli wyrobów winiarskich w 8 % skontrolowanych,
- brak systemu kontroli wewnętrznej ilości towaru paczkowanego w 16,7 % skontrolowanych,
- niewłaściwy stan sanitarny hal produkcyjnych w 8,3 % skontrolowanych,
- niezgodne z przepisami znakowanie wyrobów winiarskich w 69,2 % skontrolowanych,
- obniżony poziom jakości wyrobów winiarskich gronowych w 30,8 % skontrolowanych.

Jakość handlowa świeżych owoców i warzyw

W I kwartale 2005 roku wojewódzkie inspektoraty JHARS przeprowadziły kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw, pochodzących ze 124 magazynów i obiektów hurtowych składających świeże owoce i warzywa.

W toku kontroli ustalono, że:

- 52 971 kg świeżych owoców, co stanowiło 9 % masy wszystkich skontrolowanych gatunków, nie odpowiadało standardom jakości handlowej,
 - 19 401 kg świeżych warzyw, co stanowiło 17 % masy wszystkich skontrolowanych gatunków, nie odpowiadało standardom jakości handlowej.
- Ponadto stwierdzono:
- brak rejestracji parametrów temperatury i wilgotności, w pomieszczeniach służących do przechowywania owoców i warzyw w 61 % skontrolowanych podmiotów,
 - brak zgłoszenia działalności gospodarczej do właściwych, wojewódzkich inspektoratów JHARS w 60 % skontrolowanych,
 - niewłaściwe wyposażenie pomieszczeń magazynowych w sprzęt kontrolno-pomiarowy w 38 % skontrolowanych,
 - brak prowadzenia dokumentacji magazynowej w 14 % skontrolowanych,

- brak aktualnych cech legalizacji wag w 11% skontrolowanych,
- nieprawidłowy sposób przechowywania opakowań zawierających świeże owoce i warzywa w 10 % skontrolowanych,
- niewłaściwe zabezpieczenie pomieszczeń magazynowych przed szkodnikami w 10 % skontrolowanych,
- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń magazynowych w 1 % skontrolowanych,
- brak zgłoszenia paczkowania produktów do właściwego urzędu miar w 60 % skontrolowanych podmiotów, które paczkują świeże owoce i warzywa.

Wyniki kontroli w zakresie stosowania wkładek absorpcyjnych

W okresie od 24 lutego do 4 marca 2005 roku, wszystkie wojewódzkie inspektoraty JHARS na terenie całego kraju przeprowadziły kontrole stosowania wkładek absorpcyjnych w 63 jednostkach, w tym:

- w 46 hipermarketach,
- w 17 zakładach przetwórstwa mięsnego.

Skontrolowano łącznie 760 opakowań jednostkowych mięsa porcjowanego, mięsa mielonego oraz kiełbasy białej surowej z zastosowaniem wkładek absorpcyjnych.

Podsumowując wyniki kontroli stwierdzić należy, że:

- wszystkie skontrolowane podmioty gospodarcze posiadały dokumenty potwierdzające dopuszczenie stosowanych wkładek absorpcyjnych lub tacek do bezpośredniego kontaktu z żywnością,
- najczęściej stosowaną wkładką absorpcyjną była wkładka z włókniny celulozowej pokrytej z dwóch stron folią polietylenową,
- największą masę wody wchłoniętej stwierdzono we wkładkach żelowych z folią polietylenową,
- w opakowaniach jednostkowych występowały różnice pomiędzy deklarowaną na etykiecie masą netto produktu a stwierdzoną rzeczywistą masą netto; różnice te były zarówno ujemne jak i dodatnie,
- największe niedobory rzeczywistej masy netto produktu w stosunku do masy deklarowanej na etykiecie wystąpiły w opakowaniach jednostkowych zawierających kiełbasę białą surową – średnio 12,1 g,
- niedobory rzeczywistej masy netto produktu w stosunku do masy deklarowanej na etykiecie nie zależały od faktu zastosowania wkładki absorpcyjnej lecz wynikały z błędów ważenia w kontrolowanych jednostkach.

Klasyfikacja tusz wieprzowych i wołowych w systemie EUROP

Podstawowym celem wprowadzenia jednolitego systemu klasyfikacji tusz w systemie EUROP jest zagwarantowanie sprawiedliwego systemu zapłaty dla producentów żywca według oceny jakości handlowej tusz opartej na wspólnych kryteriach, ułatwienie funkcjonowania rynku półtuszy według wspólnych zasad, zarówno w zakresie handlu wewnątrz-krajowego, jak i międzynarodowego, przede wszystkim w obrębie Unii Europejskiej. System ten tworzy jednolite wytyczne dla wszystkich krajów członkowskich UE i jest wykorzystywany do notowania i porównywania cen rynkowych w obrębie Unii Europejskiej, bieżącą kontrolę sytuacji rynkowej i ewentualne podejmowanie działań interwencyjnych na rynku żywca.

Obowiązek stosowania klasyfikacji w systemie EUROP mają zakłady ubojowe ubijające więcej niż 75 sztuk bydła dojrzałego oraz więcej niż 200 szt. świń tygodniowo licząc średnio w skali roku.

PODSTAWY PRAWNE KLASYFIKACJI TUSZ WIEPRZOWYCH

- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 3220/84 z dnia 13 listopada 1984 r. ustalające wspólnotową skalę klasyfikacji tusz wieprzowych, zmienione rozporządzeniem 3530/86/EWG z dnia 17 listopada 1986 r. oraz rozporządzeniem 3513/93/WE z dnia 14 grudnia 1993 r.
- Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2967 z dnia 24 października 1985 r. określające szczegółowe zasady stosowania wspólnotowej skali klasyfikacji tusz wieprzowych, zmienione rozporządzeniem 3127/94/WE z dnia 20 grudnia 1994 r.

PODSTAWY PRAWNE KLASYFIKACJI TUSZ WOŁOWYCH

- Rozporządzenie 1208/81/EWG z dnia 28 kwietnia 1981 r. ustanawiające wspólnotową skalę klasyfikacji tusz dorosłego bydła, zmienione rozporządzeniem 1026/91/EWG z dnia 22 kwietnia 1991 r.
- Rozporządzenie 2930/81/EWG z dnia 12 października 1981 r. przyjmujące dodatkowe przepisy w celu zastosowania wspólnotowej skali klasyfikacji tusz dorosłego bydła, zmienione rozporządzeniem 2237/91/EWG z dnia 26 lipca 1991 r.
- Rozporządzenie 563/82/EWG z dnia 10

marca 1982 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia 1208/81/EWG ustanawiającego rynkowe ceny dorosłego bydła na podstawie wspólnotowej skali klasyfikacji tusz, zmienione rozporządzeniem 3402/85/EWG z dnia 2 grudnia 1985 r. oraz rozporządzeniem 2090/93/EWG z dnia 27 lipca 1993 r., rozporządzeniem 2181/2001/WE z dnia 9 listopada 2001 r. zmieniającym rozporządzenie 563/82/EWG w odniesieniu do kryterium identyfikacji młodych byków niepoddanych kastracji.

- Rozporządzenie 1186/EWG z dnia 7 maja 1990 r. rozszerzające zakres wspólnotowej skali klasyfikacji tusz dorosłego bydła.
- Rozporządzenie 344/91/EWG z dnia 13 lutego 1991 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia 1186/90/EWG rozszerzającego zakres wspólnotowej skali klasyfikacji tusz dorosłego bydła, zmienione rozporządzeniem 1993/95/WE z dnia 16 sierpnia 1995 r. oraz rozporządzeniem 1215/2003/WE z dnia 7 lipca 2003 r.

Wykaz przepisów Unii Europejskiej odnoszących się do jakości handlowej tusz wieprzowych i tusz wołowych ogłoszony został w Obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 października 2004 r. w sprawie wykazu przepisów Unii Europejskiej odnoszących się do jakości handlowej mięsa drobiowego, jaj, tusz wieprzowych, tusz wołowych i tusz innych zwierząt (Dz. Urz. z 2004 r., Nr 14, poz. 19).

KONTROLA KLASYFIKACJI TUSZ

Kontroli klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych dokonują inspektorzy Wojewódzkich Inspektoratów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych na podstawie art. 17a Ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2001 r., Nr 5, poz. 44 z późniejszymi zmianami).

Klasyfikacji tusz mogą dokonywać oprócz pracowników Inspekcji tylko osoby wpisane do rejestru rzeczoznawców. Warunkiem wpisu do rejestru rzeczoznawców jest posiadanie wiedzy praktycznej i teoretycznej z zakresu zasad klasyfikacji, potwierdzone, co 3 lata zdaniem egzaminu przed komisją kwalifikacyjną powołaną przez Głównego Inspektora IJHARS.

Inspekcja jest jednostką odpowiedzialną za szkolenie rzeczoznawców klasyfikacji. Organizuje szkolenia teoretyczne i praktyczne kandydatów na rzeczoznawców.

Sposób nabywania uprawnień rzeczoznawcy reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lutego 2003 r. w sprawie nabywania uprawnień do wykonywania niektórych czynności związanych z oceną jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz dokumentowania tych czynności (Dz. U. Nr 35, poz. 300 z późniejszymi zmianami).

Kandydat na rzeczoznawcę nie ma obowiązku odbycia szkolenia. Może przystąpić do egzaminu bezpośrednio, jeżeli posiada odpowiednią wiedzę teoretyczną i praktyczną.

Pracownicy IJHARS podczas wykonywania kontroli

DOKUMENTACJA KLASYFIKACYJNA

Zgodnie z art. 36, ust. 1 Ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych rzeczoznawcy z przeprowadzonych czynności sporządzają protokół.

Protokół w formie wydruku komputerowego, z ustalenia klas jakości tusz wołowych zawiera informacje dotyczące:

- kodu dostawcy lub producenta żywca;
- numeru ubojowego;
- numeru identyfikacyjnego
- kategorii tuszy;
- klasy uformowania;
- klasy otluszczenia;
 - masy tuszy.

Protokół, w formie wydruku komputerowego, z ustalenia klas jakości tusz wieprzowych powinien zawierać, co najmniej informacje dotyczące:

- numeru ubojowego;
- numeru identyfikacyjnego;

- opisu oszacowanych wartości odnoszących się do:- grubości słoniny w miejscach pomiaru-oznaczonych literą T, grubości mięśnia w miejscach pomiaru- oznaczonych literą M;
- klasy jakości;
- masy tuszy;
- masy tuszy skorygowanej oznaczającej masę tuszy po dokonaniu korekty masy wskaźnikami korekcyjnymi określonymi w przepisach o szczególnym zakresie zbieranych danych rynkowych, jeżeli zakład stosuje inną prezentację tuszy niż prezentacja wzorcowa dla potrzeb rejestracji cen rynkowych.

Wzór protokołu klasyfikacji zawarty jest w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lutego 2003 r. w sprawie nabywania uprawnień do wykonywania niektórych czynności związanych z oceną jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz dokumentowania tych czynności (Dz. U. Nr 35, poz. 300 z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z art. 36, ust. 5 Ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych protokoły z klasyfikacji należy przechowywać, co najmniej rok od daty ich sporządzenia.

Ewa Molenda

*Kierownik Wydziału Informacji i Ewidencji
Pełnomocnik Systemu ds. Zarządzania Jakością
Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej w Łodzi*

Pracownicy IJHARS podczas wykonywania kontroli

Polski Sekretariat ds. Współpracy z Grupą Roboczą EKG/ONZ

Jakość jest pojęciem kluczowym dla rynku międzynarodowego. Normy jakości handlowej są powszechnym elementem porozumienia między wszystkimi uczestnikami rynku oraz swoistym punktem odniesienia w kontroli jakości. EKG/ONZ opracowywała przez ponad 50 lat normy jakości handlowej obejmujące całościowo rynek świeżych owoców i warzyw, owoców suchych i suszonych, ziemniaków, mięsa i jego przetworów, jaj i ich przetworów oraz kwiatów ciętych. Normy te stosowane są przez rządy, producentów, importerów, eksporterów a inne organizacje międzynarodowe wykorzystują dorobek EKG/ONZ we własnych pracach normalizacyjnych

Europejska Komisja Gospodarcza

Europejska Komisja Gospodarcza (EKG) powstała 28 marca 1947 roku na mocy rezolucji 36 (IV) przyjętej na 4 sesji Rady Społeczno – Gospodarczej ONZ (Economic and Council – ECOSOC) i jest jedną z pięciu Komisji Regionalnych powstałych przy ONZ.

EKG skupia aktualnie 55 państw członkowskich nie tylko europejskich (m.in. Stany Zjednoczone, Kanada, Izrael oraz państwa b. ZSRR). Polska należy do EKG od początku jej działalności.

Europejska Komisja Gospodarcza ma swoją siedzibę w Genewie. Naczelnym jej organem jest sesja roczna, na której dokonuje się wyboru Przewodniczącego (kadencja trwa do następnej sesji).

EKG składa się z siedmiu głównych organów roboczych:

- Komitet ds. Polityki Śródlądowej
- Komitet Transportu Lądowego
- Konferencja Statystów Europejskich
- Komitet ds. Zrównoważonego Rozwoju Energii
- Komitet Drzewny
- Komitet ds. Osiedli Mieszkaniowych

- Komitet ds. Handlu, Przemysłu i Rozwoju Przedsiębiorczości

Organy robocze zbierają się w cyklu rocznym w Genewie, za wyjątkiem Konferencji Statystów Europejskich, która odbywa się w Genewie i Paryżu.

Ponadto w ramach Komisji funkcjonuje kilkadziesiąt grup roboczych i ciał eksperckich, podlegających organom głównym.

Cele Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ:

- działanie na rzecz podnoszenia aktywności ekonomicznej,
- tworzenie norm prawa międzynarodowego regulującego liczne dziedziny obrotu międzynarodowego,
- podtrzymywanie i rozwój więzów gospodarczych między krajami członkowskimi i innymi krajami świata,
- zbieranie informacji ekonomicznych, technologicznych i statystycznych, ich analiza i rozpowszechnianie.

Grupa Robocza ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (WP.7)

W Komitecie ds. Handlu, Przemysłu i Rozwoju Przedsiębiorczości działa Grupa Robocza ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (WP.7), a w jej ramach Sekcje Branżowe ds. Standaryzacji:

- Świeżych Owoców i Warzyw (48)
- Owoców Suchych i Suszonych (17)
- Sadzeniaków Ziemniaka (1)
- Mięsa (3)
- Jaj i produktów jajecznych (5) – działalność zawieszona
- Kwiatów ciętych (8) – działalność zawieszona.

Grupa Robocza WP.7 jest odpowiedzialna za wypracowanie zharmonizowanych norm jakości handlowej dla produktów rolnych. Celem jej działania jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez stworzenie kryteriów jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej.

W pracach Grupy Roboczej oprócz państw członkowskich EKG mogą uczestniczyć kraje nie członkowskie, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje związane z obrotem produktami będącymi tematem prac Grupy Roboczej.

Polski Sekretariat

Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych prowadzony jest już od ponad 50 lat.

Na początku rolę Polskiego Sekretariatu pełnił Centralny Inspektorat Standaryzacji (CIS). Zadanie to było nałożone zarządzeniami dotyczącymi regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Gospodarki Morskiej, a w latach późniejszych, po zmianach organizacyjnych, w zarządzeniach ustalających regulamin CIS.

W styczniu 2003 roku tradycję prowadzenia Polskiego Sekretariatu przejął Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych, który kontynuuje dobrą praktykę współpracy z WP.7, dba o zachowanie ciągłości prac oraz właściwe reprezentowanie kraju na forum Grupy Roboczej i jej Sekcji Branżowych.

Główne funkcje Polskiego Sekretariatu ds. Współpracy z Grupą Roboczą (WP.7) EKG/ONZ

- Pełnienie funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ (Genewa) a Polską;
- Koordynacja działalności dotyczącej prac WP.7 w kraju;
- Zapewnienie właściwego obiegu dokumentów wśród zainteresowanych instytucji w kraju;
- Przekazywanie uwag i propozycji związanych z prowadzonymi aktualnie pracami w WP.7 do Sekretariatu WP.7 EKG/ONZ;
- Organizowanie komisji uzgadniających stanowisko strony polskiej na daną sesję WP.7 EKG/ONZ;
- Przygotowanie instrukcji wyjazdowych dla delegatów;
- Przekazywanie zaproszeń i informacji o sesjach;
- Zgłaszanie składu polskich delegacji do Sekretariatu WP.7;
- Prowadzenie biblioteki i udostępnianie przyjętych dokumentów;
- Kompletowanie i rozsyłanie zainteresowanym sprawozdań polskich delegacji z poszczególnych sesji;
- Rozpowszechnianie wiedzy o pracach grupy i wypracowanych normach WP.7 EKG/ONZ.

Marta Szemberg

*Wydział Współpracy Międzynarodowej
Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów
Rolno-Spożywczych*

Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO

Komisja Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO jest najważniejszą organizacją międzynarodową zajmująca się bezpieczeństwem żywności, zdrowiem konsumentów i zapewnieniem uczciwych praktyk w handlu żywnością. Powszechne uznanie znaczenia międzynarodowej wymiany handlowej, przy równoczesnym zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa artykułów żywnościowych dla konsumentów na całym świecie, doprowadziło do powstania wspólnego programu FAO i WHO dotyczącego norm dla żywności oraz powstania w roku 1962 Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO - Codex Alimentarius Commission. Codex Alimentarius jest zbiorem przyjętych w skali międzynarodowej norm żywności, kodeksowych praktyk, zaleceń i wytycznych wykorzystywanych przez urzędowe służby kontroli, przemysł rolno-spożywczy oraz środowisko naukowe.

Kodeksowe forum jest odpowiednim miejscem do deklarowania potrzeb i oczekiwań zarówno konsumentów jak i przedsiębiorców przemysłu rolno-spożywczego. Z tego właśnie powodu zwiększa się zaangażowanie w prace Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO organizacji pozarządowych, a w szczególności zrzeszeń konsumenckich i producentów żywności. W pracach Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO i jej komitetach panuje atmosfera współpracy i powszechnego konsensusu z uwagi na wspólny cel - ochronę zdrowia i zapewnienie uczciwych praktyk w handlu międzynarodowym.

Kodeksy praktyki i zalecenia zawarte w Codex Alimentarius dostarczają szeregu uznanych na szczeblu międzynarodowym wytycznych dla istniejących już zakładów przetwórczych, wytycznych do organizowania systemów nadzoru nad bezpieczeństwem produktów żywnościowych, stosowania wewnętrznych metod kontroli dla nowych lub rozwijających się zakładów przetwórczych, a także wskazówek dotyczących wybranych dziedzin związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym, kontrolą i monitorowaniem jakości żywności. Kodeksowe normy jako dokumenty dobrowolne mogą stanowić szczególnie język porozumienia pomiędzy odbiorcą a dostawcą w obrocie międzynarodowym

pozwalający na jasne sprecyzowanie oczekiwań odbiorcy i deklarację dostawcy dotyczącą wysokiej jakości oferowanych produktów żywnościowych.

Dla konsumentów Codex Alimentarius oznacza: bezpieczną żywność, wysoką jakość oraz pełną informację o żywności, dla przedsiębiorców natomiast usunięcie barier poza celnych w obrocie międzynarodowym, większy rynek zbytu, dostęp do informacji odnośnie technologii i toksykologii żywności oraz zapewnienie uczciwych zasady konkurencji.

Punkt Kontaktowy w Polsce

Historia Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO w Polsce jest tak długa jak działalność Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

W 1962 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO został zorganizowany w Polskim Komitecie Normalizacyjnym. Na mocy Zarządzenia nr 91 Ministra Handlu Zagranicznego z dnia 28 października 1964 r., funkcję prowadzenia Polskiego Sekretariatu ds. Światowego Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO powierzono Centralnemu Inspektoratowi Standardyzacji (CIS), działającemu przy Ministerstwie Handlu Zagranicznego. W konsekwencji CIS został notyfikowany w Sekretariacie KKŻ w Rzymie jako Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO dla Polski. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO w wyniku zmian organizacyjnych wędrował razem z CIS-em do kolejnych ministerstw, dbając o zachowanie ciągłości prac i kontaktów z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO. Z dniem 1 stycznia 2003 r. na mocy ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, prowadzenie Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO zostało powierzone Głównemu Inspektoratowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno- Spożywczych.

Do zadań Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO należy:

- koordynacja współpracy i uczestnictwo w pracach Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO (KKŻ),
- zwracanie się z prośbą o uwagi, opinie i komentarze do roboczych dokumentów kodeksowych, a następnie ich opracowywanie i przekazywanie w formie stano-

wiska Rządu Polskiego do Sekretariatu KKŻ,

- przekazywanie wszystkim instytucjom i organizacjom zainteresowanym pracami kodeksowymi dokumentów roboczych, zaproszeń i informacji o sesjach,
- zwoływanie posiedzeń komisji w przypadku uzgadniania stanowiska RP, braku konsensusu w opiniowaniu dokumentów roboczych lub spraw wysokiej rangi,
- prowadzenie biblioteki dokumentów kodeksowych oraz udostępnianie zainteresowanym jednostkom.

Komisja Kodeksu Żywnościowego działa w ramach Wspólnego Programu dla Norm dotyczących Żywności powołanego przez Organizację ds. Wyżywienia i Rolnictwa

ONZ (FAO) oraz Światową Organizację Zdrowia (WHO), otwartego dla wszystkich państw będących ich członkami lub

stowarzyszonych w FAO lub WHO.

Obecnie członkami Komisji jest 170 państw. W pracach Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO uczestniczyć mogą obok państw członkowskich, państwa zainteresowane normami żywnościowymi, na zasadach określonych dla obserwatorów. Obserwatorami mogą być również międzynarodowe organizacje rządowe i pozarządowe, które mają prawo zgłaszać uwagi na każdym etapie tworzenia norm, z wyjątkiem ustaleń końcowych, w których przywilej głosowania mają tylko członkowie komisji.

Szerokie zainteresowanie Kodeksem Żywnościowym producentów i eksporterów artykułów rolno – spożywczych, stowarzyszeń, organizacji branżowych, pozarządowych instytucji działających w obszarze zainteresowań kodeksu oraz poszerzenie kontaktów z krajowymi ekspertami w zakresie żywności, stanowi bardzo ważne wyzwanie dla Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO.

Zapraszamy do współpracy.

W kolejnych numerach będziemy Państwu przybliżać prace kodeksowe wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO.

Marta Sobieraj

Wydział Współpracy Międzynarodowej
Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Działania na rzecz ułatwienia dostępu polskich artykułów rolno-spożywczych na rynek Federacji Rosyjskiej

Współpraca z państwowymi organami rosyjskimi działającymi w obszarze certyfikacji została zapoczątkowana w 1999 roku – Centralny Inspektorat Standaryzacji (CIS), realizując zapisy ustawy o państwowym nadzorze standaryzacyjnym, rozpoczął starania w kierunku akredytacji dwóch swoich laboratoriów (w Gdyni i Poznaniu) w rosyjskich systemach certyfikacji – GOST R i GOSSANEPIDNA-DZOR. Działania te podyktowane były chęcią wykorzystania wieloletniego doświadczenia i potencjału merytorycznego związanego z kontrolą towarów w obrocie z zagranicą i miały na celu ułatwienie dostępu polskich towarów rolno-spożywczych do rynku rosyjskiego.

Starania CIS zakończyły się w lutym 2002 roku uzyskaniem przez powyższe laboratoria certyfikatów akredytacji. Są to jedyne polskie laboratoria działające w obszarze urzędowej kontroli żywności posiadające akredytację w rosyjskich systemach certyfikacji.

Zakres powyższej akredytacji obejmuje ponad 300 metod badawczych w odniesieniu do 19 grup produktów spożywczych: wyrobów makaronowych, wyrobów cukierniczych, cukru, olejów roślinnych i produktów ich przetwórstwa, przetworów owocowych i warzywnych, produktów przemysłu winiarskiego, produktów likierowych, spirytusowych, piwowskich i napojów bezalkoholowych, produktów skrobiowych, koncentratów spożywczych, herbaty, kawy, napojów kawowych, cykorii, przypraw spożywczych, produktów mięsnych i drobiarskich (włączając produkty jajczarskie), produktów mleczarskich, konserw i prezerw rybnych, produktów zbożowych, ziarna zbóż, roślin strączkowych, roślin oleistych, produkcji szklarniowej, sadowniczej, miodu naturalnego.

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych kontynuuje dobre tradycje w zakresie promocji polskich produktów rolno-spożywczych za granicą oraz współpracy z państwowymi organami rosyjskimi. Jest to realizowane m.in. poprzez utrzymywanie ożywionych kontaktów z państwowymi instytucjami FR, działania informacyjne promujące dostęp do rynków wschodnich, organizowanie konferencji tematycznych dla przedsiębiorców oraz szkoleń dla pracowników Inspekcji. Podejmowane są również sta-

rania w kierunku stałego usprawnienia procedury certyfikacji produktów rolno-spożywczych, zgodnie z rosyjskimi wymaganiami.

Ukoronowaniem działań ukierunkowanych na ułatwienie dostępu polskich artykułów rolno-spożywczych na rynek Federacji Rosyjskiej było zawarcie przez Inspekcję dwóch porozumień o współpracy:

- w dniu 5 marca 2004 roku z działającym na zasadach komercyjnych Centrum Certyfikacji w Krakowie;
- w dniu 29 kwietnia 2004 roku z Autonomiczną Niekomercyjną Organizacją - Centrum Certyfikacji i Metrologii w Kaliningradzie.

Porozumienie z Centrum Certyfikacji i Metrologii zostało podpisane w Ambasadzie RP w Moskwie. Obejmuje ono następujący zakres:

- pobieranie próbek oraz wykonywanie przez akredytowane Laboratoria Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (GIJHAR-S) w Gdyni i Poznaniu analiz laboratoryjnych polskich produktów żywnościowych na zgodność z przepisami, normami i standardami obowiązującymi w Federacji Rosyjskiej w zakresie objętym akredytacją;
- prowadzenie przez Centrum Certyfikacji i Metrologii w Kaliningradzie procesu certyfikacji zgodności na podstawie otrzymanych z laboratoriów GIJHAR-S protokołów badań.

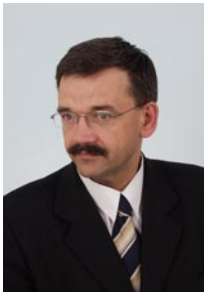
W praktyce wystawiane są 3 rodzaje certyfikatów zgodności: na partię produkcji, na partię kontraktową i na produkcję seryjną.

Akredytacja laboratoriów umożliwia wykonywanie kompleksowych badań polskich artykułów rolno-spożywczych na zgodność z wymaganiami rosyjskimi, a wydawane protokoły badań dają podstawę do wystawiania przez partnera rosyjskiego certyfikatów zgodności niezbędnych do wwozu towarów na rosyjski obszar celny.

Magdalena Żelazna

*Wydział Współpracy Międzynarodowej
Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych*

Kierownictwo Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Andrzej Czubała,
Główny Inspektor
Jakości Handlowej
Artykułów
Rolno-Spożywczych

Z dniem 8 czerwca 2004 roku powołany przez Prezesa Rady Ministrów na stanowisko Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Urodzony 6 listopada 1959 roku w Dobrodzeniu.

Absolwent Wydziału Rolnego Akademii Rolniczej im. Hugona Kołłątaja w Krakowie oraz Prywatnej Wyższej Szkoły Businessu i

Administracji w Warszawie kierunek Master of Business Administration.

Po ukończonych studiach rozpoczął pracę w Wojewódzkim Ośrodku Postępu Rolniczego. W latach 1985-1990 zatrudniony na stanowisku kierownika działu produkcji warzyw w Kombinacie Państwowych Gospodarstw Ogrodniczych w Mysiadło. W roku 1990 odbył praktykę produkcyjną w firmie IvyAcres w Stanach Zjednoczonych.

Po powrocie rozpoczął pracę w Centralnym Inspektoracie Standaryzacji jako naczelnik wydziału, a następnie pracował jako wicedyrektor instytucji.

Wielokrotnie powoływany przez Ministra Rolnictwa do udziału w komisjach konkursowych programów promujących polską żywność.

Zainteresowania: myślistwo, historia.

dr Justyna Wasilewko,
Zastępca
Głównego Inspektora
Jakości Handlowej
Artykułów
Rolno-Spożywczych

Z dniem 1 października 2004 roku powołana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na stanowisko Zastępcy Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Absolwentka Wydziału Zootechniki Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Po zakończeniu studiów rozpoczęła pracę w Instytucie Fizjologii i Żywienia Zwierząt im. Jana Kielanowskiego Polskiej Akademii Nauk w Jabłonie, gdzie w 1997 roku uzyskała tytuł Doktora Nauk Rolniczych.

Od roku 2002 pracownik Inspekcji Skupu i Przetwórstwa Artykułów Rolnych, a następnie od roku 2003 Naczelnik Wydziału Kontroli Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych i Środków Produkcji w Głównym Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Jerzy Lach
Dyrektor Generalny
Głównego Inspektoratu
Jakości Handlowej
Artykułów
Rolno-Spożywczych

Z dniem 10 marca 2005 roku powołany przez Prezesa Rady Ministrów na stanowisko Dyrektora Generalnego Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Urzędnik służby cywilnej. Ukończył Wydział Ogrodniczy w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, absolwent Krajowej Szkoły Administracji Publicznej - promocja „pro publico bono”. Od 2001 r. jest słuchaczem studiów doktoranckich na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

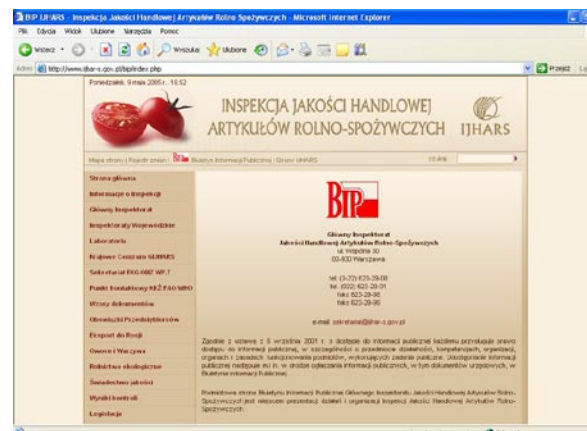
W latach 1992-97 uczestniczył w licznych szkoleniach i stażach zagranicznych m.in. w Ministerstwie Rolnictwa w Republice Irlandii i Komisji Europejskiej (DG VI), odbył także praktyki zawodowe w Wielkiej Brytanii.

Pracę zawodową rozpoczął w 1994 r. na stanowisku głównego specjalisty w Ministerstwie Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Strony WWW

i Biuletyn Informacji Publicznej IJHARS

Z uwagi na powszechny dostęp do sieci Internet niezbędne stało się stworzenie strony oferującej zainteresowanym osobom pełną informację na temat zakresu działania podmiotów administracji publicznej. Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych pod adresem www.ijhars.gov.pl stworzyła podmiotową stronę internetową zawierającą wszystkie niezbędne informacje na temat realizowanych przez nią zadań. Równocześnie, realizując założenia *Ustawy o dostępie do informacji publicznej*, z funkcjonującą stroną zostały zintegrowane strony Biuletynu Informacji Publicznej IJHARS.

Biuletyn Wojewódzkiego Inspektoratu JHARS w Zielonej Górze

Strony Biuletynu Informacji Publicznej Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Zielonej Górze zostały stworzone zgodnie z zasadami określonymi przez *Ustawę o dostępie do informacji publicznej*. Szczegółowo opisana struktura strony ułatwia nawigację oraz pozwala na szybkie zorientowanie się w jej wartości.

Biuletyn Informacji Publicznej to serwis informacyjny skierowany do konkretnej grupy odbiorców, przede wszystkim dla petentów Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Zielonej Górze oraz jego pracowników. Serwis jest przejrzysty, prosty w obsłudze, bogaty w konkretne informacje pozwalające potencjalnemu odbiorcy ich uzyskanie bez zbędnych trudności.

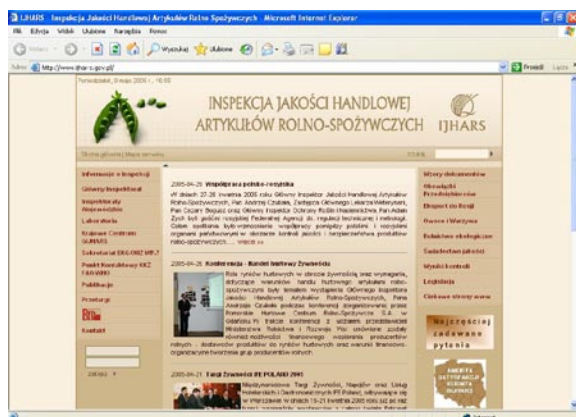
Biuletyn Informacji Publicznej Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Zielonej Górze można znaleźć pod adresem:

www.wijhars.zgora.pl

Serdecznie zapraszam na wszystkie strony Inspekcji!

Tomasz Szular

informatyk WI JHARS w Zielonej Górze

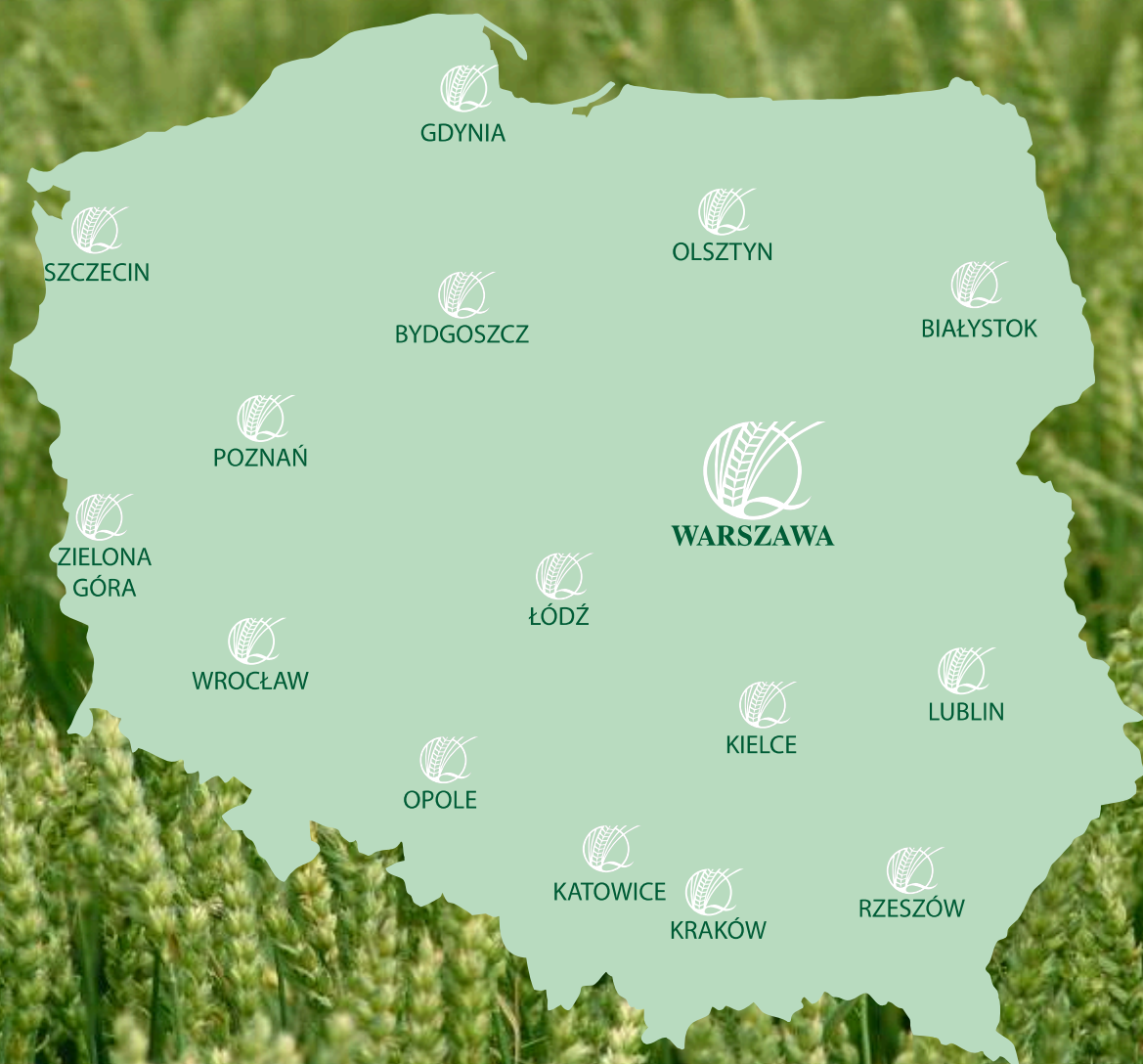
Co to jest Biuletyn Informacji Publicznej?

Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) to urzędowy publikator teleinformatyczny, składający się z ujednoczonego systemu stron w sieci informatycznej. BIP został stworzony w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej. Dostęp do informacji publicznych zawartych w Biuletynie jest możliwy poprzez stronę główną Biuletynu (www.bip.gov.pl), według menu podmiotowego lub przedmiotowego albo poprzez podmiotowe strony Biuletynu.

Oprócz Biuletynu Informacyjnego IJHARS, każdy z wojewódzkich inspektoratów JHARS dysponuje swoją własną stroną podmiotową stroną BIP. Ich adresy można znaleźć na głównej stronie IJHARS (www.ijhars.gov.pl).

WOJEWÓDZKIE INSPEKTORATY JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Województwo	Adres
Podlaskie	15-404 Białystok, ul. Młynowa 21 tel. (085) 742-19-02, 744-38-43, fax. (085) 742-17-84 e-mail: wibialystok@ijhars.gov.pl
Kujawsko-Pomorskie	85-039 Bydgoszcz, ul. Hetmańska 28 tel. (052) 322-87-10, fax (052) 322-47-26 e-mail: wibydgoszcz@ijhars.gov.pl
Pomorskie	81-969 Gdynia, ul. Polska 15 tel. (058) 660-55-30, fax (058) 660-55-55 e-mail: wigdansk@ijhars.gov.pl
Śląskie	40-082 Katowice, ul. Jana III Sobieskiego 10 tel. (032) 258-68-14, 351-11-(61-76), fax (032) 351-11-63 e-mail: wikatowice@ijhars.gov.pl
Świętokrzyskie	25-558 Kielce, ul. Zagnańska 91 tel. (041) 362-69-(64-65), fax (041) 362-69-65, 362-64-10 e-mail: wikelce@ijhars.gov.pl
Małopolskie	30-556 Kraków, ul. Wodna 4 tel. (012) 623-30-50, fax (012) 623-30-55 e-mail: wikrakow@ijhars.gov.pl
Lubelskie	20-418 Lublin, ul. Nowy Świat 3 tel. (081) 532-06-15, fax (081) 532-23-59 e-mail: wilublin@ijhars.gov.pl
Łódzkie	91-420 Łódź, ul. Północna 27/29 tel/fax (042) 636-62-40 e-mail: wilodz@ijhars.gov.pl
Warmińsko-Mazurskie	10-044 Olsztyn, ul. Niepodległości 53/55 tel. (089) 535-90-48, 527-44-64, fax (089) 521-33-57 e-mail: wiolsztyn@ijhars.gov.pl
Opolskie	45-068 Opole, ul. 1 go Maja 6 tel/fax (077) 454-31-18 e-mail: wiopole@ijhars.gov.pl
Wielkopolskie	61-851 Poznań, ul. Zielona 8 tel. (061) 851-03-45, fax (061) 851-03-46 e-mail: wipoznan@ijhars.gov.pl
Podkarpackie	35-233 Rzeszów, ul. Lubelska 46, skr. poczt. 37 tel/fax (017) 853-34-38, 852-20-51 e-mail: wirzeszow@ijhars.gov.pl
Zachodniopomorskie	70-502 Szczecin, ul. Wały Chrobrego 4 tel. (091) 434-56-66, 430-32-72, fax (091) 434-56-66 e-mail: wiszczecin@ijhars.gov.pl
Mazowieckie	00-102 Warszawa, ul. Marszałkowska 115 tel. (022) 654-01-80, fax (022) 654-01-81 e-mail: wiwarszawa@ijhars.gov.pl
Dolnośląskie	50-069 Wrocław, ul. Ofiar Oświęcimskich 12 tel. (071) 346-08-84, fax (071) 343-75-28 e-mail: wiwroclaw@ijhars.gov.pl
Lubuskie	65-034 Zielona Góra, ul. Boh. Westerplatte 11 tel/fax (068) 325-30-62, tel. 325-39-54 e-mail: wizielonagora@ijhars.gov.pl

**GLÓWNY INSPEKTORAT
JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH**

**00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30
www.ijhars.gov.pl**